

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

**ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ
ΓΡΑΜΜΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΚΑΙ
ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΤΙΚΗΣ
ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ**

Μάρτιος 2017

ΣΥΝΤΑΞΗ: ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ ΜΟΝΑΔΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ
ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΛΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ	6
1.1 Επίτευξη επιδιωκόμενου σκοπού	6
1.2 Αποτελεσματικότητα	7
1.3. Αποδοτικότητα	8
1.4 Σαφήνεια του περιεχομένου, ακρίβεια, μονοσημία	8
1.5 Αντιληπτή γλώσσα	9
1.6 Χρήση ουδέτερης γλώσσας ως προς το φύλο	9
1.7 Απλότητα στην έκφραση	9
1.8 Ασφάλεια Δικαίου	9
1.9 Απλούστευση Διαδικασιών	9
2. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	12
2.1. Το Σύνταγμα	13
2.2. Διοικητικό Δίκαιο	14
2.3. Νόμοι Γενικής Εφαρμογής	14
2.4. Δευτερογενής νομοθεσία	15
2.5. Διεθνείς Συμφωνίες ή Συμβάσεις τις οποίες σύναψε η Δημοκρατία	15
2.6. Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης	15
2.7 Ιεράρχηση των κανόνων δικαίου στη Δημοκρατία	18
3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ	20
3.1 Επιλογή τύπου νομοθετήματος	20
3.2 Δομή νομοθετημάτων	20
3.2.1 Προτεινόμενη δομή νόμου ή Κ.Δ.Π.	20
3.2.2 Χρήση προοιμίου	22
3.2.3 Χρήση πλαγιότιτλων	22
3.2.4 Χρήση Παραρτημάτων ή Πινάκων	22
3.3 Ταξινόμηση των διατάξεων του νομοθετήματος	23
3.4 Διατύπωση νομοθετικού κειμένου	24
3.4.1 Παραπομπές	26
3.4.2 Παρεκκλίσεις από πάγιες διατάξεις ή από νόμους που ψηφίστηκαν πρόσφατα	26
3.4.3 Σύνταξη προσχεδίου κανονισμών ή διατάγματος	27
3.4.4 Σύνταξη νομοθεσίας προς εναρμόνιση με Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης	27
3.4.5 Σύνταξη νομοθετήματος προς εφαρμογή Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης	30
3.4.6 Σύνταξη νομοθετήματος προς εφαρμογή Απόφασης της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία απευθύνεται στα κράτη μέλη ή στη Δημοκρατία ειδικά και η οποία χορηγεί δικαιώματα ή επιβάλλει υποχρεώσεις στους ιδιώτες	31
3.4.7 Σύνταξη νομοθεσίας προς εναρμόνιση με Απόφαση – πλαίσιο της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης	31
3.4.8 Σύνταξη νομοθεσίας προς εναρμόνιση ή εφαρμογή Κανονισμού, Οδηγίας ή Απόφασης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας	31

4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ	32
4.1 Τα πέντε στάδια της διαδικασίας συγγραφής της νομοθεσίας	32
4.2 (α) Ο συντάκτης της νομοθεσίας – Κυβέρνηση	32
4.2 (β) Ο συντάκτης της νομοθεσίας – Βουλή	33
4.3 Διεξαγωγή διαβούλευσης	33
4.4 Η προθεσμία σύνταξης	33
4.5 Νομοσχέδια	34
4.6 Προτάσεις νόμων	34
4.7 Κανονισμοί	34
4.8 Διατάγματα και γνωστοποιήσεις	35
4.9 Γενικό σχόλιο για την έκδοση κανονισμών, διαταγμάτων ή γνωστοποιήσεων	35
4.10 Έλεγχος του κειμένου του νομοθετήματος το οποίο δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας από το καθ' ύλη Τμήμα	36
4.11 Έκδοση πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης	36
5. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ	37
5.1 Προσχέδιο Αιτιολογικής Έκθεσης	37
5.2 Ερωτηματολόγιο Ανάλυσης Αντίκτυπου	37
5.3 Πίνακας Αντιστοιχίας για τα εναρμονιστικά νομοσχέδια	37
5.4 Εισηγητική Έκθεση	38
6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ	39

Παράρτημα Ι: Στάδια υποβολής προσχεδίου νομοθετήματος

Παράρτημα ΙΙ: Γραφιστικά πρότυπα και οδηγίες για δημοσίευση νομοθετημάτων στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας

Συντομογραφίες

Πηγές

Η καλή νομοθέτηση διασφαλίζει καλύτερη ποιότητα, διευκόλυνση του ελέγχου της νομοθεσίας καθώς και την επιθυμητή ομοιομορφία των νομοθεσιών ώστε να καταστεί πιο εύκολη τόσο η ενοποίηση όσο και η εφαρμογή τους.

Στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης για τη Βελτίωση του Ρυθμιστικού Πλαισίου στην Κύπρο διαπιστώθηκε η ανάγκη παροχής διευκρινίσεων/κατευθυντήριων γραμμών προς τους δημοσίους λειτουργούς που ετοιμάζουν προσχέδια νομοθετημάτων.

Η συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές που έχουν συνταχθεί από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας σε συνεργασία με τη Μονάδα Διοικητικής Μεταρρύθμισης της Προεδρίας είναι σημαντική για να επιτευχθούν οι πιο πάνω στόχοι.

Ευελπιστούμε ότι οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές θα αποτελέσουν σημαντικό βοήθημα στην καθημερινή εργασία των δημοσίων λειτουργών που ασχολούνται με τη νομοπαρασκευαστική εργασία.

Κώστας Κληρίδης
Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σχέδιο Δράσης για τη Βελτίωση του Ρυθμιστικού Πλαισίου, το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 29 Οκτωβρίου 2015 (Αρ. Απόφασης 79.664), αφορά απλοποιήσεις και βελτιώσεις του υφιστάμενου ρυθμιστικού πλαισίου. Σε αυτό περιλαμβάνεται, μεταξύ άλλων, και η δράση για την ετοιμασία κατευθυντήριων γραμμών για την σύνταξη εθνικής και εναρμονιστικής νομοθεσίας, οι οποίες θα αποτελέσουν τις επίσημες κατευθυντήριες γραμμές του κράτους για την ετοιμασία νομοθεσιών. Στόχος είναι η διαδικασία της θεσμοθέτησης των πολιτικών αποφάσεων να γίνεται με γνώμονα την απλούστευση και βελτίωση των διαδικασιών ώστε να επιτυγχάνεται η μείωση της γραφειοκρατίας (η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας) και η καλύτερη εξυπηρέτηση των επηρεαζόμενων πολιτών και επιχειρήσεων.

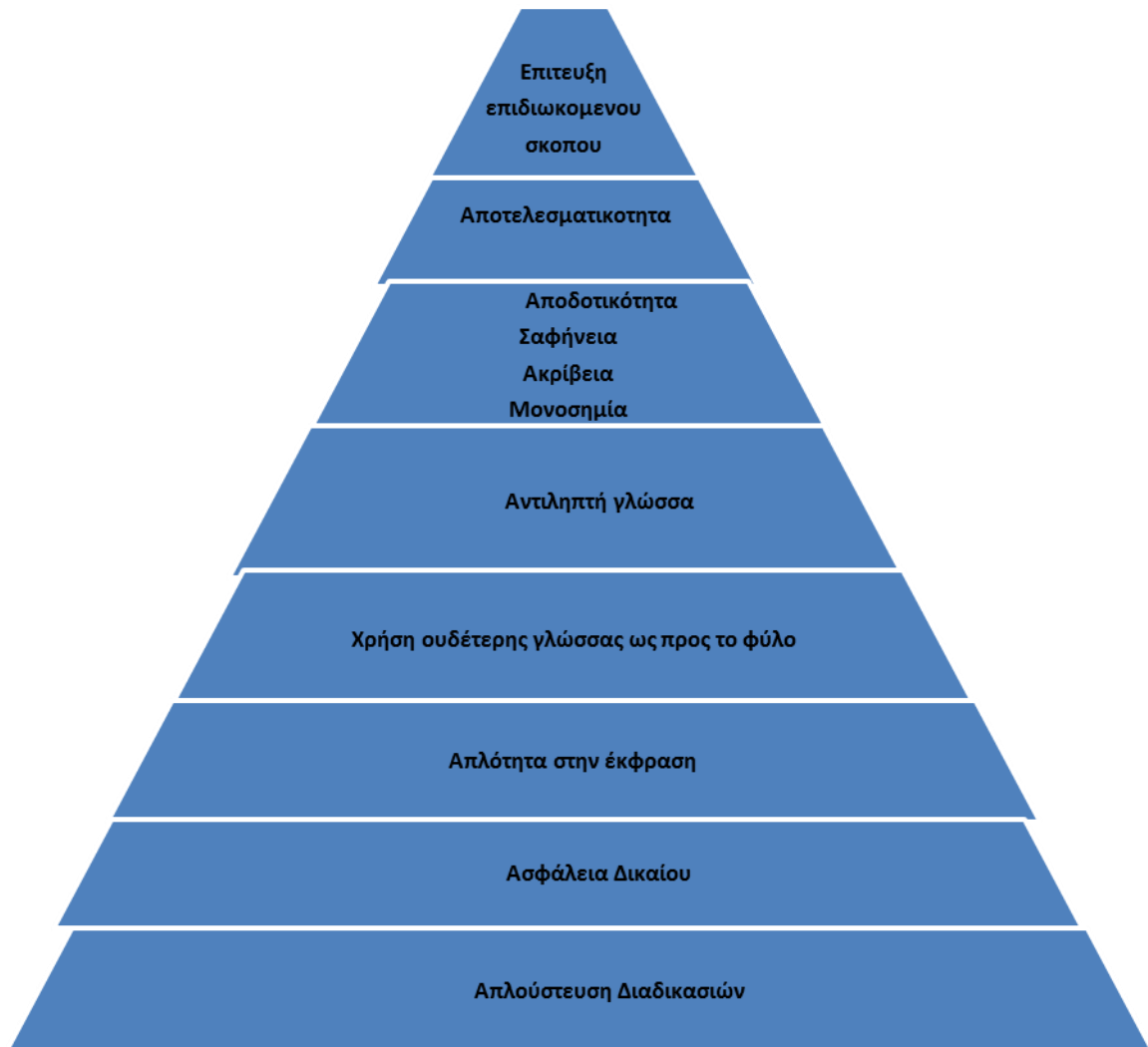
Οι Κατευθυντήριες Γραμμές Καλής Νομοθέτησης προάγουν την ομοιομορφία στον τρόπο σύνταξης των νέων νομοθετημάτων, ούτως ώστε να είναι ξεκάθαρα, απλά, ευνόητα και να εφαρμόζονται εύκολα.

Συγκεντρώνουν χρήσιμες και πρακτικές επεξηγήσεις και καθοδήγηση για τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία, τη δομή και το περιεχόμενο των νομοθετημάτων καθώς και για τον τρόπο λειτουργίας του νομικού μας συστήματος

1. ΑΡΧΕΣ ΚΑΛΗΣ ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ

1. Βασικές Αρχές καλής Νομοθέτησης

Με στόχο την καλή νομοθέτηση είναι χρήσιμο να λαμβάνεται υπόψη η ακόλουθη ιεραρχική πυραμίδα¹:

1.1 Επίτευξη επιδιωκόμενου σκοπού

Ο συντάκτης του νομοθετήματος θα πρέπει να διασφαλίσει ότι έχουν συμπεριληφθεί όλες εκείνες οι διατάξεις έτσι ώστε όταν το κείμενο τεθεί σε εφαρμογή να πετύχει τους στόχους του.

¹ Για περισσότερες επεξηγήσεις βλέπε Thornton's Legislative Drafting: Fifth Edition by Professor Helen Xanthaki (Author), Garth Thornton (Foreword) το οποίο συγκεντρώνει τις πιο σύγχρονες πρακτικές καλής νομοθέτησης και αποτελεί πολύτιμο βοήθημα για συγγραφή νομοθεσίας.

Το κατά πόσο μια νομοθεσία έχει πράγματι πετύχει τους στόχους πολιτικής που τέθηκαν κατά την ετοιμασία της, είναι στοιχείο το οποίο θα διαφανεί με την πάροδο του χρόνου και εφόσον αυτή τεθεί σε εφαρμογή.

1.2 Αποτελεσματικότητα²

Η νομοθετική αποτελεσματικότητα εκφράζει το βαθμό στον οποίο ένας νόμος καταφέρνει να πετύχει το σκοπό για τον οποίο τέθηκε σε ισχύ. Η αποτελεσματικότητα δεν είναι μια αφηρημένη έννοια, είναι ένα χαρακτηριστικό που πρέπει να έχει κάθε νομοθετικό κείμενο. Αποτελεσματικότητα είναι η μοναδική ικανότητα κάθε νομοθεσίας για την επίτευξη του σκοπού της και η ικανότητα αυτή καθορίζεται από το περιεχόμενο, τη μορφή και τη δομή της.

Πιο συγκεκριμένα, εξαρτάται από τέσσερα βασικά στοιχεία: το σκοπό του νομοθετικού κειμένου, το ουσιαστικό περιεχόμενο και τη νομοθετική έκφραση, την πρωταρχική δομή και τα πραγματικά αποτελέσματα. Κάθε ένα από αυτά τα στοιχεία έχει ξεχωριστή σημασία για την αποτελεσματικότητα: Ο σκοπός θέτει το σημείο αναφοράς το οποίο η νομοθεσία έχει ως στόχο να επιτύχει· το ουσιαστικό περιεχόμενο και η νομοθετική έκφραση καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο ο νόμος θα επιτύχει τα επιθυμητά αποτελέσματα και το πώς αυτά θα πρέπει να κοινοποιούνται στους πολίτες· η πρωταρχική δομή καθορίζει το πώς οι νέες διατάξεις αλληλεπιδρούν με το υφιστάμενο νομικό σύστημα ενώ τα πραγματικά αποτελέσματα της νομοθεσίας δείχνουν τι έχει επιτευχθεί.

Αν τα διακριτά στοιχεία της αποτελεσματικότητας είναι στη θέση τους, η δομή είναι άρτια και προβάλλεται ένας σαφής σκοπός για αυτό το οποίο ο νόμος έχει ως στόχο να επιτύχει και πώς πρέπει να ποσοτικοποιούνται τα αποτελέσματα, πληρούνται οι βασικές προϋποθέσεις της ορθολογικής νομοθεσίας. Στην αντίθετη περίπτωση, όταν τα στοιχεία της αποτελεσματικότητας απουσιάζουν, η δομή είναι ασαφής ή υποφέρει από ανισορροπίες, η νομοθεσία αδυνατεί να αντιμετωπίσει τις πτυχές ενός συγκεκριμένου κοινωνικού προβλήματος μέσα από προσεκτικά σχεδιασμένη λήψη νομοθετικών μέτρων.

Η αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας διαπερνά ολόκληρο τον κύκλο ζωής της νομοθεσίας. Η αποτελεσματικότητα δεν επιτυγχάνεται αυτόματα, αλλά μόνο αν τεθούν σε ισχύ πολύπλοκοι μηχανισμοί κατά το στάδιο της σύλληψης, του σχεδιασμού, της σύνταξης και της εφαρμογής του νόμου. Ως εκ τούτου, παρά την τάση να συνδεθεί η αποτελεσματικότητα κυρίως με την εφαρμογή της νομοθεσίας, η έννοια αυτή έχει δύο εξίσου σημαντικές διαστάσεις: μια προοπτική διάσταση, όταν ο νόμος διατυπώνεται και συντάσσεται και μια πραγματική διάσταση, όταν αυτός εφαρμόζεται. Η πρώτη διάσταση εκφράζει το βαθμό στον οποίο η νομοθεσία είναι κατάλληλη για να επιτευχθούν τα επιθυμητά αποτελέσματα, ενώ η δεύτερη διάσταση απαντά στο ερώτημα κατά πόσο πράγματι επετεύχθησαν τα επιθυμητά αποτελέσματα. Η προσπάθεια για να εκτιμηθεί η αποτελεσματικότητα οποιουδήποτε νομοθετικού κειμένου δεν μπορεί να λαμβάνει υπόψη μόνο τον τρόπο με τον οποίο το κείμενο υλοποιείται, αλλά πρέπει να εξετάσει ταυτόχρονα το σχεδιασμό και τη σύνταξη του κειμένου σε συνδυασμό με την εφαρμογή και τα αποτελέσματά της.

Η δοκιμή της αποτελεσματικότητας είναι μια λογική άσκηση που εξετάζει αυτά τα στοιχεία και

² M. Mousmouti, Operationalising Quality of Legislation through the Effectiveness Test (2012), *Legisprudence*, σ:2, 191-205
M. Mousmouti, Effectiveness as an Aspect of Quality of EU Legislation: Is it Feasible? (2014) 2:3, *The Theory and Practice of Legislation*, 309-327

M. Mousmouti, 'Effectiveness as an 'aid' to legislative drafting', *The Loophole* 2014 (2), accessible at: http://www.opc.gov.au/calc/docs/Loophole/Loophole_May14.pdf

επιχειρεί να προσδιορίσει τις δυνατότητές τους για να επιφέρουν αποτελέσματα. Εξετάζει πώς ο σκοπός, η δομή, το περιεχόμενο και τα αποτελέσματα του νόμου είναι ευθυγραμμισμένα και συνεπή, επιτρέποντας, αν όλα πάνε καλά, την επίτευξη αποτελεσμάτων. Η νομοθεσία αντικρίζεται ως μια συνεχιζόμενη διαδικασία όπου ο σχεδιασμός πολιτικής, η εκπόνηση, η εφαρμογή και η αξιολόγηση δεν αποτελούν ξεχωριστές και άσχετες μεταξύ τους φάσεις. Με άλλα λόγια, η δοκιμή της αποτελεσματικότητας επιτρέπει τη διάγνωση των αδυναμιών στη σύλληψη και το σχεδιασμό της νομοθεσίας και μπορεί να αποτρέψει ρυθμιστικές αποτυχίες. Μέσα από τη δοκιμή της αποτελεσματικότητας, οι ακόλουθες αδυναμίες μπορούν να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν σε πρώιμο στάδιο:

α) η αναποτελεσματικότητα του περιεχομένου και του σχεδιασμού (εάν, για παράδειγμα, οι κανόνες που χρησιμοποιούνται είναι ακατάλληλοι για την αντιμετώπιση του προβλήματος που πρέπει να αντιμετωπιστεί ή το πεδίο εφαρμογής τους είναι πολύ ευρύ ή περιοριστικό σε σχέση με το δηλωμένο σκοπό)

β) η αναποτελεσματική επιβολή (αν η στρατηγική ή ο μηχανισμός για την επιβολή της νομοθεσίας είναι ακατάλληλος ή η εφαρμογή είναι ανεπαρκής)

γ) η αναποτελεσματική σύνταξη της νομοθεσίας (αν τα υποκείμενα του νόμου δεν γνωρίζουν πώς να συμμορφωθούν με αυτό ή αντιμετωπίζουν δυσκολίες όσον αφορά τη συμμόρφωση, επειδή οι κανόνες δεν είναι προσβάσιμοι, κατανοητοί ή σαφείς).

Η δοκιμή της αποτελεσματικότητας είναι ένα ουδέτερο εργαλείο. Δεν προωθεί συγκεκριμένες νομοθετικές επιλογές σε σχέση με άλλες, αλλά εξετάζει το περιεχόμενο και τη συνέπεια των χαρακτηριστικών των νομοθετικών κειμένων και τα κρίνει αντικειμενικά σε σχέση με τους κανονιστικούς στόχους.

1.3 Αποδοτικότητα

Η αποδοτικότητα είναι μετρήσιμο χαρακτηριστικό και απαντά στο ερώτημα κατά πόσο η ρύθμιση είναι κατάλληλη για να αποφέρει τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

1.4 Σαφήνεια του περιεχομένου, ακρίβεια, μονοσημία

Η ασάφεια (vagueness) και η αμφισημία σε γενικές γραμμές πρέπει να αποφεύγεται (π.χ. δεν χρησιμοποιείται η λέξη «όχημα» χωρίς να εξηγηθεί τι περιλαμβάνει ακριβώς) αλλά υπάρχουν περιπτώσεις που χρειάζεται εποικοδομητική ασάφεια για να δοθεί ευελιξία (π.χ. αναφορά της λέξης «έγγραφο» χωρίς να προσδιορίζεται ότι πρέπει να είναι γραπτό κείμενο για να επιτρέπεται και η ηλεκτρονική εκδοχή του).

Από την άλλη όμως, κατά τη συγγραφή νομοθεσιών μας απασχολεί να ισορροπήσουμε μεταξύ της ανεπαρκούς και της υπερβολικής ρύθμισης ενός ζητήματος (gold plating). Όταν υπάρχει σύγκρουση μεταξύ της ακρίβειας και της ασάφειας πρέπει πάντα να προτιμούμε την οδό που οδηγεί στην αποτελεσματικότητα της νομοθεσίας. Η επίτευξη αποτελεσματικότητας στις νομοθεσίες είναι ο κύριος λόγος που πρέπει να επιλέγονται συγγραφείς νομοθεσίας από την επικράτεια στην οποία θα ισχύσει η νομοθεσία γιατί μόνο ένας καλός γνώστης του τοπικού νομικού συστήματος μπορεί να πετύχει τη σωστή ισορροπία.

Η συγγραφή νομοθεσιών πρέπει να φέρει κάτι μοναδικό, καθαρό και με απλό νόημα. Η κάθε λέξη προσπαθούμε να έχει μόνο μια σημασία.

1.5 Αντιληπτή γλώσσα

Η καλή νομοθεσία είναι αυτή η οποία είναι κατανοητή στο κοινό στο οποίο απευθύνεται. Εάν ένα μέρος της νομοθεσίας αφορά όλους τους πολίτες τότε η γλώσσα που θα χρησιμοποιηθεί για αυτό το μέρος πρέπει να είναι ανάλογη: π.χ. τα αρχικά άρθρα πρέπει να μεταδίδουν με απλό τρόπο αυτά τα οποία αφορούν το ευρύ κοινό δηλαδή τις αλλαγές, την εισαγωγή νέων δικαιωμάτων ή υποχρεώσεων κ.α.. Με αυτό τον τρόπο θα επιτευχθεί και μεγαλύτερη εφαρμοστικότητα των νομοθεσιών γιατί θα είναι πιο αντιληπτά τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις των πολιτών. Εάν όμως ένα μέρος απευθύνεται αποκλειστικά σε μια συγκεκριμένη μερίδα του κοινού π.χ. επαγγελματίες ενός τομέα της οικονομίας ή δικαστές/δικηγόρους, οι οποίοι έχουν την ικανότητα να αντιληφθούν πιο περίπλοκους όρους, είναι θεμιτό να χρησιμοποιηθεί πιο σύνθετη γλώσσα.

1.6 Χρήση ουδέτερης γλώσσας ως προς το φύλο

Να αποφεύγεται, όπου είναι εφικτό η γενική χρήση ουσιαστικών και αντωνυμιών στο αρσενικό γένος, όταν η νομοθεσία απευθύνεται τόσο σε άντρες όσο και γυναίκες.

1.7 Απλότητα στην έκφραση

Μια άλλη αρχή της καλής νομοθέτησης έχει να κάνει με την απλότητα του ύφους των νόμων, που πρέπει να είναι λιτοί, άμεσοι και σαφείς. Η ευθεία έκφραση εννοείται πάντα καλύτερα από την επιτηδευμένη. Πρέπει να αποφεύγονται, λοιπόν, το ρητορικό ύφος, ο στόμφος, η επίδειξη και η αλαζονεία της ισχύος. Αντίθετα, πρέπει με τα λίγα να λέγονται πολλά και όχι με τα πολλά λίγα. Η νομοθέτηση δεν αποτελεί επίδειξη ρητορικής ή γραφειοκρατικής δεξιοτεχνίας, αλλά πρέπει να διέπεται από την απλή λογική του μέσου συνेतού ανθρώπου, που θέλει να ρυθμίσει τη ζωή του με βάση κάποιες σταθερές αρχές και κανόνες Δικαίου.

1.8 Ασφάλεια Δικαίου

Οι νόμοι δεν πρέπει να περιέχουν πολύ περιπτωσιολογία, και να είναι δυσνόητοι από τον μέσο άνθρωπο. Γι' αυτόν τον λόγο, πρέπει να αποφεύγονται στη νομοθέτηση οι πολλές εξαιρέσεις, δηλαδή οι περιορισμοί, οι τροποποιήσεις της γενικής ρύθμισης, είναι καλό να μην γίνονται, γιατί έτσι διαθλάται το κεντρικό νόημα του νόμου. Οι λεπτολογικές εξαιρέσεις οδηγούν σε νέες εξαιρέσεις και, έτσι, ανοίγει ένας φαύλος κύκλος, ο οποίος τελικά υπονομεύει την ασφάλεια του Δικαίου και ακυρώνει το «πνεύμα του νόμου». . Γιατί η πολυνομία εκτρέφει όχι μόνο την κακονομία, τις αντιφάσεις και τις συγκρούσεις μεταξύ των νόμων, αλλά υπονομεύει το κύρος και την αξιοπιστία του Δικαίου και τελικά την εμπιστοσύνη των πολιτών προς αυτό. Η εισαγωγή νομοθετικών ρυθμίσεων πρέπει να γίνεται με φειδώ καθότι όσο περισσότεροι οι νόμοι και οι διατάξεις για ένα θέμα, τόσο χειρότερη καταλήγει να είναι η ποιότητα της νομοθεσίας και επειδή αυξάνεται ο κίνδυνος υπονόμησης της ασφάλειας δικαίου, δεν επιτυγχάνεται ο στόχος της αποτελεσματικής ρύθμισης του επίμαχου θέματος.

1.9 Απλούστευση Διαδικασιών

Κατά τη σύνταξη νομοσχεδίων ή Κ.Δ.Π , ο συντάκτης πρέπει να μεριμνά για την απλούστευση και βελτίωση των διαδικασιών με σκοπό, μεταξύ άλλων, την μείωση της γραφειοκρατίας, την ενίσχυση γενικά της ανταγωνιστικότητας και την καλύτερη εξυπηρέτηση των επηρεαζόμενων πολιτών και επιχειρήσεων. Η απλούστευση μπορεί να επιτευχθεί με ρυθμίσεις που αφορούν:

α) στη μείωση του αριθμού των εμπλεκόμενων φορέων και στη ομαδοποίηση ομοειδών καθηκόντων. Για παράδειγμα: αντί το νομοσχέδιο να προβλέπει τη θεσμοθέτηση νέας επιτροπής για τη λήψη αποφάσεων, εάν κριθεί ότι η ύπαρξη επιτροπής είναι απολύτως

απαραίτητη, να διερευνηθεί το ενδεχόμενο το νομοσχέδιο να αναθέτει αρμοδιότητες σε υφιστάμενη επιτροπή η οποία θα μπορούσε να εξυπηρετεί τους σκοπούς της νομοθεσίας.

β) στη μείωση των απαιτούμενων δικαιολογητικών/πιστοποιητικών, την κατάργηση ή αντικατάσταση τους με υπεύθυνη δήλωση ή την αυτεπάγγελτη αναζήτηση τους και την κατάργηση της υποχρεωτικής υποβολής τους, όταν αυτά έχουν ήδη κατατεθεί σε άλλη υπηρεσία ή εκδίδονται εξ αρχής από Δημόσια Αρχή. Αυτή η πρακτική συνάδει με την εφαρμογή της αρχής «μία φορά μόνο», βάσει της οποίας οι δημόσιες αρχές και οι διοικητικοί φορείς δεν πρέπει να ζητούν τις ίδιες πληροφορίες, τα ίδια στοιχεία, έγγραφα ή πιστοποιητικά όταν αυτά τους έχουν ήδη διατεθεί στο πλαίσιο άλλων διατυπώσεων.³ Πιο συγκεκριμένα, κατά την ετοιμασία νέων νομοθεσιών, θα πρέπει να αποφεύγονται πρόνοιες που επιβάλλουν στους πολίτες και επιχειρήσεις να προσκομίζουν πληροφορίες/πιστοποιητικά, όταν αυτά υπάρχουν στα πληροφοριακά συστήματα της Κυβέρνησης (δηλ. εκδίδονται από άλλη Κυβερνητική Υπηρεσία) και μπορούν να λαμβάνονται μέσω της κυβερνητικής διαδικτυακής δίοδου ασφαλείας ΑΡΙΑΔΝΗΣ με τις κατάλληλες διασυνδέσεις⁴. Επιπλέον, ρυθμίσεις οι οποίες απαιτούν την προσκόμιση πρωτότυπων πιστοποιητικών/δικαιολογητικών να περιορίζονται στις περιπτώσεις που δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική επιλογή η οποία να εξασφαλίζει νομικά τη διοικητική αρχή.

γ) να αποφεύγονται πρόνοιες η εφαρμογή των οποίων να απαιτεί τη φυσική παρουσία του αιτητή / της αιτήτριας, όπως διάταξη που επιβάλλει την επί τόπου πληρωμή τέλους, ή που απαιτεί την ιδιόχειρη υπογραφή του αιτητή / της αιτήτριας ή υπογραφή στην παρουσία αρμόδιου λειτουργού, ή απαίτηση πιστοποίησης της υπογραφής από πιστοποιούντα υπάλληλο ή κοινοτάρχη. Εάν η υπογραφή του αιτητή / της αιτήτριας είναι απαραίτητη, θα πρέπει να προστίθεται ρητή αναφορά στη δυνατότητα της διοικητικής αρχής να αποδέχεται και την ηλεκτρονική υπογραφή, κατά την έννοια του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 910/2014⁵. Επίσης, να αποφεύγονται πρόνοιες οι οποίες δεν επιτρέπουν τη δυνατότητα -πληρωμής για την καταβολή των διαφόρων τελών ή/και χαρτοσήμων, έτσι ώστε να μην υποχρεούται ο πολίτης να επισκέπτεται τις Δημόσιες Υπηρεσίες.

δ) Στην ενοποίηση και απλοποίηση εντύπων και αιτήσεων (π.χ. μέσω αφαίρεσης απαιτούμενων πληροφοριών εκεί όπου δεν υφίσταται πλέον ουσιώδης ανάγκη εξασφάλισής τους), τη συντόμευση του χρόνου διεκπεραίωσης (π.χ. μέσω της παροχής προ-συμπληρωμένης πληροφόρησης εκεί όπου καθίσταται δυνατόν και θα επιφέρει ουσιαστική βελτίωση στην όλη διαδικασία κ.ο.κ.) και τον καθορισμό αποκλειστικών προθεσμιών.

ε) στη μείωση των σημείων ελέγχου, την ομαδοποίηση αδειών και εγκρίσεων, τη σιωπηρή έγκριση αιτημάτων των ενδιαφερομένων εφόσον παρέλθει άπρακτη η προθεσμία απάντησης, την εξυπηρέτηση από ένα μόνο σημείο (υπηρεσίες μιας στάσης), τη μείωση

³ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions EU eGovernment Action Plan 2016-2020 .Accelerating the digital transformation of government Brussels, 19.4.2016 COM(2016) 179 final

⁴ Σχέδιο Δράσης για την επέκταση η-υπηρεσιών στην κυβερνητική διαδικτυακή δίοδο ασφαλείας – Αριάδνη όπως εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο στις 04/05/2016

⁵ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23ης Ιουλίου 2014 σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ ΕΕ L:257, 28/08/2014 σελ. 73

των διοικητικών επιβαρύνσεων και τη δυνατότητα παροχής ηλεκτρονικής επικοινωνίας και ηλεκτρονικής υποβολής αιτημάτων/αιτήσεων.

2. ΚΑΝΟΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΠΟΥ ΙΣΧΥΟΥΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Όταν εκδίδει ή συμμετέχει στην έκδοση διοικητικής απόφασης ή εφαρμόζει γενικά τη νομοθεσία του Τμήματός του ή συντάσσει νομοσχέδιο ή προσχέδιο Κ.Δ.Π., ένας λειτουργός, πρέπει να έχει μια γενική εικόνα των κανόνων δικαίου που ισχύουν στη Δημοκρατία και οι οποίοι χωρίζονται σε δυο ευρείες κατηγορίες:

- (α) την νομοθεσία, δηλαδή τα ισχύοντα νομικά κείμενα τα οποία θεσπίζονται από τη Δημοκρατία ή την Ευρωπαϊκή Ένωση⁶
- (β) τη νομολογία, δηλαδή τις αποφάσεις των δικαστηρίων της Κύπρου ή διεθνών δικαστηρίων όπως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων⁶ και των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁷.

Γενικές συμβουλές για την εξασφάλιση των κειμένων της νομοθεσίας:

- (α) Πρέπει να εξασφαλίζεται το επίσημο κείμενο της νομοθεσίας, το οποίο είναι αυτό που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας ή την Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶ δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ανεπίσημα κείμενα, όπως προσχέδια Κ.Δ.Π. ή νομοσχέδια, ή άτυπα ενοποιημένα κείμενα. Με βάση εγκυκλίους του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας μπορεί κάποιος να βασιστεί μόνο στις ενοποιήσεις του Επιτρόπου Νομοθεσίας.
- (β) Πρέπει να εξασφαλίζονται όλες οι τροποποιήσεις ή διορθώσεις του νομοθετήματος από το καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργείο, τη Βουλή των Αντιπροσώπων, την Επίτροπο Νομοθεσίας ή το Κυβερνητικό Τυπογραφείο⁸.

Ανεπίσημη ενοποιημένη εκδοχή των νομοθετημάτων είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου www.cylaw.org καθώς στην ιστοσελίδα www.leginet.eu. Η πρώτη ιστοσελίδα είναι ανοικτή στο κοινό ενώ η δεύτερη είναι συνδρομητική υπηρεσία, με την οποία το δημόσιο έχει συνάψει συμφωνία για παραχώρηση περιορισμένου αριθμού αδειών χρήσης.

Σε περίπτωση που το νομοθέτημα είναι πράξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορεί να εξασφαλιστεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το ΚΕΒΕ ή την σχετική ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (<http://www.europa.eu.int/eur-lex/>). Το ενοποιημένο κείμενο θα πρέπει να αντιπαραβάλεται με το πρωτότυπο και την τροποποίηση του για να διασφαλίσει ότι το ενοποιημένο κείμενο αποδίδει στο περιεχόμενο, εξ' ου και στα ενοποιημένα κείμενα η Ε.Ε. παραθέτει επιφύλαξη αποποίησης ευθύνης ως προς την χρήση του ενοποιημένου κειμένου από τον αναγνώστη.

⁶ Το ΕΔΑΔ εκδικάζει θέματα που αφορούν την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία κυρώθηκε από τη Δημοκρατία με το Νόμο 39 του 1962 ως έχει τροποποιηθεί.

⁷ Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το Γενικό Δικαστήριο

⁸ Από το 2004 και μετά όλη η Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας παρατίθεται ηλεκτρονικά μόνο στην ιστοσελίδα του Κυβερνητικού Τυπογραφείου:

[Http://www.mof.gov.cy/mof/gpo/gpo.nsf/dmlindex-gr?OpenDocument](http://www.mof.gov.cy/mof/gpo/gpo.nsf/dmlindex-gr?OpenDocument)

- (γ) Πρέπει να εξασφαλίζεται η συνολική νομοθεσία που διέπει το θέμα, δηλαδή το βασικό νομοθέτημα και οι νομικές πράξεις που εκδόθηκαν δυνάμει αυτού, για πλήρη εικόνα των νομικών διατάξεων που ισχύουν για το θέμα. Για παράδειγμα, χρήζει εξασφάλισης όχι μόνο ο νόμος αλλά και οι Κ.Δ.Π. που εκδόθηκαν δυνάμει αυτού, και όχι μόνο μια πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και οι Ενωσιακές πράξεις που εκδόθηκαν δυνάμει αυτής.
- (δ) Εάν το νομοθέτημα εκδόθηκε σε περισσότερες της μιας γλώσσες, πρέπει να εξασφαλίζεται το κείμενο σε όλες αυτές τις γλώσσες (ή, τουλάχιστον, σε αυτές που μπορούν να αναγνωστούν) διότι η ερμηνεία του νομοθετήματος απορρέει από όλες αυτές τις γλώσσες. Αυτό ισχύει για τα ακόλουθα:
- (i) Το Σύνταγμα το οποίο εκδόθηκε στην Ελληνική και Τουρκική και του οποίου το προσχέδιο υπάρχει και στην Αγγλική (βλ. Άρθρο 180 του Συντάγματος), οπότε και το Αγγλικό προσχέδιο χρησιμοποιείται για να επιλύσει διαφορές μεταξύ του Ελληνικού και του Τουρκικού κειμένου.
 - (ii) Τις νομοθεσίες που εκδόθηκαν στην Αγγλική πριν την εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας και διατηρήθηκαν σε ισχύ δυνάμει του Άρθρου 188 του Συντάγματος (αυτοί οι νόμοι είναι γνωστοί ως Κεφάλαια-«Κεφ.» ή «Сap.»). Σημειώνεται ότι ακόμα και αν τέτοιες νομοθεσίες επαναψηφίστηκαν στην Ελληνική δυνάμει των περί Επίσημων Γλωσσών Νόμων, σε περίπτωση απόκλισης του ελληνικού και του αγγλικού κειμένου υπερισχύει το αγγλικό (βλ. άρθρο 4(5) των ίδιων Νόμων).
 - (iii) Τις Συνθήκες ή τις πράξεις των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που υπάρχουν και στις 27 επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όλες από τις οποίες είναι πρωτότυπες, ως εκ τούτου η ερμηνεία του σχετικού Ενωσιακού κειμένου βασίζεται σε εκείνη τη διατύπωση στην οποία συμφωνούν, αν όχι όλες, τουλάχιστον οι περισσότερες από τις επίσημες γλώσσες.

Οι κατηγορίες της νομοθεσίας που ισχύουν στη Δημοκρατία είναι οι ακόλουθες:

2. 1. Το Σύνταγμα

Το Σύνταγμα συνιστά τη βάση του δικαίου στη Δημοκρατία.

Ένας λειτουργός καλείται να συμμορφωθεί και να εφαρμόσει τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα και ελευθερίες που παρατίθενται στο Μέρος II του Συντάγματος, τα οποία δεσμεύουν την εκτελεστική, νομοθετική και δικαστική εξουσία (Άρθρο 35).

Περαιτέρω, λειτουργός που εμπλέκεται στη διαδικασία ετοιμασίας νομοσχεδίων και σύνταξης προσχεδίου Κ.Δ.Π. είναι αναγκαίο να γνωρίζει το Μέρος III που παραθέτει τις εξουσίες της εκτελεστικής εξουσίας και το Μέρος IV που παραθέτει τις εξουσίες της νομοθετικής εξουσίας. Ενδεικτικά άρθρα του Μέρους III και IV είναι τα ακόλουθα:

Μέρος III: Εκτελεστική εξουσία

Άρθρο 50: Δικαίωμα αρνησικυρίας του Προέδρου της Δημοκρατίας επί νόμων

Άρθρο 51: Δικαίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας να αναπέμψει νόμο πίσω στη Βουλή των Αντιπροσώπων

Άρθρο 54(ζ): έκδοση Κ.Δ.Π.

Μέρος IV: Νομοθετική εξουσία

Άρθρο 80(2): υποβολή προτάσεων νόμων (δεν μπορούν να επιβαρύνουν τον προϋπολογισμό) από βουλευτές και κατάθεσης νομοσχεδίων από Υπουργούς

Άρθρο 81: προϋπολογισμός

Άρθρο 82: έναρξη ισχύος νόμων.

2.2 Διοικητικό Δίκαιο

Το διοικητικό δίκαιο απορρέει από τις αποφάσεις του Ανωτάτου και Διοικητικού Δικαστηρίου στα πλαίσια προσφυγών βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος.

Προς διερεύνηση των αρχών του διοικητικού δικαίου που δεσμεύουν τη διοίκηση, υπάρχουν τα ακόλουθα:

- (α) Ο περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος (Νόμος 158(I) του 1989 – Επίσημη Εφημερίδα 3378 ημερ. 31.12.1999) ο οποίος κωδικοποιεί το διοικητικό δίκαιο,
- (β) Το βιβλίο του Νίκου Χαραλάμπους: Η Δράση και ο Έλεγχος της Δημόσιας Διοίκησης (2004),
- (γ) Το βιβλίο του Νίκου Χαραλάμπους: Εγχειρίδιο Κυπριακού Διοικητικού Δικαίου (2006), (2013) και (2016).
- (δ) Η ιστοσελίδα www.cylaw.org στην οποία προσφέρεται δωρεάν πρόσβαση και η οποία περιέχει τις αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου. και η συνδρομητική ιστοσελίδα www.leginet.eu, όπου υπάρχει όλη η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου. Σημειώνεται ότι οι αποφάσεις από πολυμελές τμήμα ή την ολομέλεια του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχουν μεγαλύτερη βαρύτητα από ότι οι αποφάσεις μονομελών τμημάτων.

2.3 Νόμοι Γενικής Εφαρμογής

Ένας λειτουργός πρέπει να γνωρίζει και να εφαρμόζει όχι μόνο τους νόμους οι οποίοι συνιστούν αρμοδιότητα του Τμήματός του αλλά και τους νόμους γενικής εφαρμογής οι οποίοι δεσμεύουν όλα τα Κυβερνητικά Τμήματα. Ενδεικτικά παραδείγματα νόμων γενικής εφαρμογής είναι τα ακόλουθα:

- (α) Ο περί Ερμηνείας Νόμος (Κεφ. 1 και Νόμος 11 του 1989),
- (β) Ο περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος του 1999 (Νόμος 158(I) του 1989),

- γ) Οι περί Καταθέσεως στη Βουλή των Αντιπροσώπων των Κανονισμών που εκδίδονται με Εξουσιοδότηση Νόμου, Νόμοι του 1989 μέχρι 1992 (Νόμοι 99 του 1989, 227 του 1990 και 27(Ι)/92):
- (i) εφαρμόζονται όπου δεν υπάρχει ειδική διάταξη στον οικείο νόμο για την κατάθεση κανονισμών στη Βουλή των Αντιπροσώπων,
 - (ii) εφαρμόζονται αναφορικά με κανονισμούς που εκδίδονται από Υπουργό ή το Υπουργικό Συμβούλιο (άρθρο 3(1)),
 - (iii) η Βουλή υπόκειται σε προθεσμία 2 μηνών (άρθρο 3(2)),
- (δ) Ο περί Εκχωρήσεως της ενασκήσεως των Εξουσιών των Απορреουσών εκ τινός Νόμου, Νόμος του 1962 (Νόμος 23 του 1962): επιτρέπει σε αρμόδια αρχή να εκχωρεί τις δυνάμει νόμου ή Κ.Δ.Π. εξουσίες της σε άλλη αρμόδια αρχή,
- (ε) Οι περί Επισήμων Γλωσσών της Δημοκρατίας Νόμοι του 1988 έως 1997 (Νόμοι 67 του 1988, 146 του 1989, 154 του 1990, 153 του 1991, 63(Ι) του 1992, 34(Ι) του 1993, 18(Ι) του 1994, 59(Ι) του 1994, 75(Ι) του 1995, 75(Ι) του 1996, 79(Ι) του 1997),
- (στ) Ο περί Επίσημων Γλωσσών (Ερμηνευτικός) Νόμος του 1993 (Νόμος 21(Ι) του 1993),
- (ζ) Ο περί Επεξεργασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (Προστασία του Ατόμου) Νόμος του 2001 (Νόμος 138(Ι) του 2001, 37(Ι) του 2003 και 105(Ι) του 2012).

2.4 Δευτερογενής νομοθεσία

Ένας λειτουργός οφείλει να γνωρίζει τις Κ.Δ.Π. (κανονισμοί, διατάγματα, γνωστοποιήσεις κ.λ.π) που εκδίδονται από φορέα της εκτελεστικής εξουσίας κατ' εξουσιοδότηση νόμου ή άλλων Κ.Δ.Π., της αρμοδιότητάς του.

2.5 Διεθνείς Συμφωνίες ή Συμβάσεις τις οποίες σύναψε η Δημοκρατία

Ένας λειτουργός οφείλει να γνωρίζει τις διεθνείς συμφωνίες ή συμβάσεις, οι οποίες εμπíπτουν στην αρμοδιότητα του Τμήματός του και, τις οποίες σύναψε η Δημοκρατία βάσει του Άρθρου 169 του Συντάγματος ή η Ευρωπαϊκή Ένωση εκ μέρους των κρατών μελών της. Περαιτέρω, πρέπει να γνωρίζει και τις Συμφωνίες ή Συμβάσεις γενικής εφαρμογής, όπως την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προάσπιση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία κυρώθηκε με το Νόμο 39 του 1962 ως έχει τροποποιηθεί και όπως η Σύμβαση αυτή ερμηνεύεται από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, οι αποφάσεις του οποίου παρατίθενται στην ιστοσελίδα: www.echr.coe.int/echr.

2.6 Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Με την προσχώρηση της Δημοκρατίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση την 1.5.2004, το Ενωσιακό δίκαιο συνιστά μέρος του δικαίου της Δημοκρατίας, ως απόρροια της υπεροχής του έναντι του Συντάγματος (Άρθρο 1^Α)

Το Ενωσιακό δίκαιο χωρίζεται σε τέσσερις θεματικές κατηγορίες:

- (α) τη Συνθήκη της Λισσαβώνας η οποία υιοθέτησε τη Συνθήκη για την ΕΕ και τη Συνθήκη για τη Λειτουργία της ΕΕ (ΣΛΕΕ) καθώς και των Πρωτοκόλλων και των Παραρτημάτων τους,
 - (β) τη Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Συνθήκη ΕΕ) και το παράγωγο αυτής δίκαιο, που αφορά τις εξωτερικές υποθέσεις και θέματα δικαιοσύνης και ασφαλείας,
 - (γ) τη Συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Συνθήκη ΕΚΑΕ) και το παράγωγο αυτής δίκαιο,
- και
- (δ) τη Συμφωνία για τη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, (Συμφωνία ΕΟΧ) και το παράγωγο αυτής δίκαιο, που επεκτείνει την αμοιβαία εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου βάσει της Συνθήκης ΕΚ στην Ισλανδία, τη Νορβηγία και το Λιχτενστάιν.

Υπενθυμίζεται ότι το κοινοτικό δίκαιο ερμηνεύεται από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (το ΔΕΕ και το Γενικό Δικαστήριο) και η εφαρμογή του Ενωσιακού δικαίου από τη Δημοκρατία επιτηρείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Πρωτίστως, ένας λειτουργός πρέπει να έχει υπόψη του τους νόμους με τους οποίους η Δημοκρατία επικύρωσε το Ενωσιακό δίκαιο:

- (α) τους Νόμους 35(III)/2003 και 4(III) του 2004 με τους οποίους κυρώθηκε η Πράξη Προσχώρησης της Δημοκρατίας και των άλλων νέων κρατών μελών, και
- (β) το Νόμο 17(III) του 2004 με τον οποίο κυρώθηκε η Συμφωνία ΕΟΧ.
- (γ) το Νόμο 33(I) του 2007 με τον οποίο υιοθετήθηκε το ευρώ και αντικαταστάθηκε η Κυπριακή Λίρα.

Στη συνέχεια, ο λειτουργός καλείται να γνωρίζει και να εφαρμόζει το Ενωσιακό δίκαιο το οποίο εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Τμήματός του ή το οποίο είναι γενικής εφαρμογής, όπως ο Κανονισμός (ΕΟΚ, Ευρατόμ) αριθ. 1182/71 του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 1971 περί καθορισμού των κανόνων που εφαρμόζονται στις προθεσμίες, ημερομηνίες και διορίες (Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ: L 124, 8.6.1971, σ. 1). Τα νομικά κείμενα του Ενωσιακού δικαίου και οι αποφάσεις των Δικαστηρίων της ΕΕ μπορούν να εξασφαλιστούν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ένας απλούστερος τρόπος πρόσβασης είναι η διεξαγωγή έρευνας στη νομική βάση δεδομένων Eur-Lex στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

Το Ενωσιακό δίκαιο κατηγοριοποιείται ως εξής:

-οι Συνθήκες:

της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας,

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

της Λισσαβώνας

-οι Πράξεις Προσχώρησης των εκάστοτε νέων κρατών μελών (αυτή που αφορά την Δημοκρατία δημοσιεύτηκε στο τεύχος της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 236 της 23.9.2003)·

- η Συμφωνία για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο·

-οι διμερείς ή πολυμερείς Συμφωνίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας με τρίτες χώρες ή διεθνείς οργανισμούς·

-οι πράξεις που θεσπίζονται βάσει της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι εξής, σύμφωνα με το Άρθρο 288 ΣΛΕΕ :

(α) οι Κανονισμοί: έχουν άμεση ισχύ, ως εκ τούτου δεν αντιγράφονται από εναρμονιστική κυπριακή νομοθεσία αλλά συμπληρώνονται με κυπριακή νομοθεσία που προβλέπει τις αναγκαίες διοικητικές και ποινικές διατάξεις,

(β) οι Οδηγίες: η Οδηγία χρειάζεται να ενσωματωθεί σε εναρμονιστική κυπριακή νομοθεσία η οποία την αντιγράφει και προσθέτει τις αναγκαίες διοικητικές και ποινικές διατάξεις προς διασφάλιση της εφαρμογής της,

Οδηγίες – αρχή της άμεσης ισχύος:

εάν η Οδηγία χορηγεί με σαφήνεια δικαίωμα στους ιδιώτες και η Δημοκρατία δεν θεσπίσει, εντός της προθεσμίας που θέτει η Οδηγία, εναρμονιστικό νομοθέτημα για τη χορήγηση αυτού του δικαιώματος, ή θεσπίσει εναρμονιστικό νομοθέτημα αλλά η εναρμόνιση είναι λανθασμένη διότι δεν χορηγεί το εν λόγω δικαίωμα ή το χορηγεί μερικώς, η διοίκηση έχει παρά ταύτα την υποχρέωση να αναγνωρίσει και εφαρμόσει αυτό το δικαίωμα στις σχέσεις της με τον ιδιώτη, ο οποίος έχει και αγωγή δικαίωμα για αποζημιώσεις κατά της Δημοκρατίας, όσον αφορά ζημιά την οποία υπέστηκε λόγω της μη χορήγησης αυτού του δικαιώματος μέσω εμπρόθεσμης ή ορθής εναρμόνισης·

(γ) οι Αποφάσεις:

(i) οι Αποφάσεις που απευθύνονται σε ιδιώτη τυγχάνουν σεβασμού από τη διοίκηση,

(ii) οι Αποφάσεις που απευθύνονται στα κράτη-μέλη ή στη Δημοκρατία ειδικά, και χορηγούν δικαιώματα ή επιβάλλουν υποχρεώσεις σε ιδιώτες, κατά κανόνα τυγχάνουν χειρισμού όπως οι Κανονισμοί,

(iii) οι Αποφάσεις που απευθύνονται στα κράτη μέλη ή στη Δημοκρατία ειδικά και αφορούν τις υποχρεώσεις και δικαιώματα της Κυβέρνησης έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης, χωρίς να επηρεάζονται οι ιδιώτες, τυγχάνουν απλώς συμμόρφωσης εκτός εάν απαιτείται η θέσπιση νομοθετήματος για την εφαρμογή τους, όπως για την ίδρυση νομικού προσώπου,

(δ) οι Συστάσεις και οι γνώμες δεν είναι νομικά δεσμευτικές, άρα είναι συμβουλευτικού ή παραινετικού χαρακτήρα,

- οι πράξεις που θεσπίζονται βάσει της Συνθήκης της ΕΕ:

Άρθρο 25: αποφάσεις για θέματα εξωτερικής πολιτικής·

- πράξεις που θεσπίζονται βάσει της Συνθήκης ΕΚΑΕ:

σύμφωνα με το Άρθρο 161 αυτής, κανονισμοί, αποφάσεις, οδηγίες, συστάσεις και γνώμες, που τυγχάνουν ανάλογου χειρισμού όπως οι αντίστοιχες πράξεις που θεσπίζονται βάσει της Συνθήκης ΕΚ.

Βασικές αρχές νομοθέτησης της Ε.Ε. είναι η Αρχή της Αναλογικότητας, η Αρχή της Επικουρικότητας και η Αρχή της Αναγκαιότητας.

2.7 Ιεράρχηση των κανόνων δικαίου στη Δημοκρατία

Είναι συχνό φαινόμενο νομικοί κανόνες να εφαρμόζονται επί του ίδιου θέματος αλλά να προβλέπουν αντίθετη ρύθμιση, δηλαδή να συγκρούονται. Σε τέτοια περίπτωση, έγκειται στο λειτουργό να διαπιστώσει τη σύγκρουση, η οποία διαπίστωση μπορεί να μην είναι προφανής διότι οι συγκρουόμενοι κανόνες μπορεί να μην έχουν ακριβώς το ίδιο εύρος στο πεδίο εφαρμογής τους. Για παράδειγμα, ο ένας νομικός κανόνας μπορεί να είναι συγκεκριμένος και ο άλλος γενικός (όπως το Άρθρο 28 του Συντάγματος για την αρχή της ισότητας). Σε τέτοια περίπτωση, εξετάζεται πρώτα αν η περίπτωση η οποία ρυθμίζεται από τον συγκεκριμένο κανόνα εμπίπτει στο ευρύ πεδίο του γενικού κανόνα, και αν η απάντηση είναι καταφατική, εξετάζεται η συμβατότητα του γενικού με τον ειδικό κανόνα για να διαπιστωθεί αν συγκρούονται μεταξύ τους.

Σε περίπτωση που διαπιστώνεται σύγκρουση μεταξύ νομικών κανόνων υπάρχουν κανόνες που καθορίζουν ποιος νομικός κανόνας υπερισχύει. Ο πρώτος τέτοιος κανόνας ιεραρχεί τους νομικούς κανόνες καθιστώντας κάποιους ανώτερους από άλλους, και προσδίδοντας στους πρώτους αυξημένη ισχύ. Η ιεράρχηση των κανόνων δικαίου στη Δημοκρατία είναι η εξής:

- (α) το Ενωσιακό δίκαιο: τόσο οι διατάξεις με άμεση ισχύ π.χ. στις Συνθήκες, τους Κανονισμούς ή τις Αποφάσεις, όσο και διατάξεις που αντιγράφηκαν από Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή Απόφαση-Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε νόμο ή δευτερεύουσα νομοθεσία, υπερισχύουν οποιουδήποτε άλλου κανόνα δικαίου, σύμφωνα με την αρχή της υπεροχής η οποία απορρέει από τη νομολογία του ΔΕΕ και σύμφωνα με τον περί της Πέμπτης Τροποποίησης του Συντάγματος Νόμο του 2006 (Νόμος 127(Ι) του 2006)
- (β) Έπεται το Σύνταγμα
- (γ) Έπονται οι Διεθνείς Συμβάσεις ή Συμφωνίες που συνομολογήθηκαν από τη Δημοκρατία δυνάμει του Άρθρου 169 του Συντάγματος.
- (δ) Έπονται οι Νόμοι της Βουλής των Αντιπροσώπων
- (ε) Έπεται η Δευτερογενής νομοθεσία: δηλαδή οι Κ.Δ.Π. που εκδίδονται από φορέα της εκτελεστικής εξουσίας

Σε περίπτωση που οι συγκρουόμενοι κανόνες εμπίπτουν στην ίδια κατηγορία ιεράρχησης π.χ. σε περίπτωση σύγκρουσης δυο διατάξεων στον ίδιο Νόμο ή σε διαφορετικούς Νόμους, εφαρμόζεται ο ακόλουθος κανόνας:

- (α) ο νεότερος κανόνας υπερισχύει του παλαιότερου,
- (β) ο ειδικός κανόνας υπερισχύει του γενικού κανόνα, ακόμα και αν ο γενικός κανόνας είναι νεότερος.

Η υπεροχή του ενός από τους συγκρουόμενους κανόνες δικαίου αποφασίζεται ως ακολούθως:

- (α) Σε περίπτωση που διάταξη δευτερεύουσας νομοθεσίας (Κ.Δ.Π.) είναι ασύμβατη με νόμο ή με το Σύνταγμα ή δεν καλύπτεται θεματικά από το άρθρο του οικείου Νόμου που εξουσιοδοτεί την έκδοση της Κ.Δ.Π., η προβληματική διάταξη εφαρμόζεται από τη διοίκηση μέχρις ότου ακυρωθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο στα πλαίσια εκδίκασης σχετικής υπόθεσης.
- (β) Σε περίπτωση που διάταξη νόμου είναι ασύμβατη με το Σύνταγμα, η προβληματική διάταξη εφαρμόζεται από τη διοίκηση μέχρις ότου ακυρωθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο στα πλαίσια εκδίκασης σχετικής υπόθεσης.
- (γ) Σε περίπτωση που διάταξη νόμου ή Κ.Δ.Π. είναι ασύμβατη με διεθνή σύμβαση ή συμφωνία, η διοίκηση σταματά να εφαρμόζει την προβληματική διάταξη από μόνη της, προωθεί μέτρα για κατάργηση ή τροποποίησή της, και εφαρμόζει τη διεθνή σύμβαση ή συμφωνία.
- (δ) Σε περίπτωση που διάταξη του Συντάγματος ή νόμου ή Κ.Δ.Π. είναι ασύμβατη με διάταξη του κοινοτικού δικαίου με άμεση ισχύ (π.χ. σε συνθήκη ή σε Κανονισμό ή Απόφαση) ή με διάταξη κυπριακού νομοθετήματος που αντιγράφει Οδηγία, η διοίκηση σταματά την εφαρμογή της προβληματικής διάταξης από μόνη της, προωθεί μέτρα για τροποποίηση ή κατάργησή της, και εφαρμόζει τη διάταξη του κοινοτικού δικαίου.
- (ε) Σε περίπτωση που διεθνής συμφωνία ή συνθήκη που συνομολογήθηκε από τη Δημοκρατία είναι ασύμβατη με το κοινοτικό δίκαιο, εφαρμόζεται το Άρθρο 307 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας: εάν συνομολογήθηκε πριν την 1.5.2004, η Δημοκρατία την εφαρμόζει μέχρις ότου συμφωνήσει την τροποποίηση της συμφωνίας με το αντισυμβαλλόμενο μέρος, για να καταστεί συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο, διαφορετικά η Δημοκρατία αποσύρεται από την εν λόγω διεθνή συμφωνία ή συνθήκη καταγγέλλοντας την.

Διεθνείς συμφωνίες ή συνθήκες που συνομολογήθηκαν μετά την 1.5.2004 και είναι ασύμβατες με το κοινοτικό δίκαιο, δεν πρέπει να εφαρμόζονται από τη διοίκηση και πρέπει να τροποποιηθούν δεόντως ή να καταγγελθούν.

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ

3.1 Επιλογή τύπου νομοθετήματος

Μέσα από τη διαδικασία που περιγράφεται στο κεφάλαιο 6 του Οδηγού Ανάλυσης Αντίκτυπου⁹ το οποίο έχει τίτλο «Αξιολόγηση αναγκαιότητας, σκοπιμότητας και επιλογών ρύθμισης» θα πρέπει να υπάρξει κατάληξη κατά πόσο είναι αναγκαία η νομοθετική ρύθμιση του συγκεκριμένου θέματος καθώς και κατά πόσο χρειάζεται η ετοιμασία νόμου ή κανονισμού ή διατάγματος, νέου νομοθετήματος ή τροποποίηση υφιστάμενου νομοθετήματος ή και συνδυασμός νομοθετικών εργαλείων για τη ρύθμιση του συγκεκριμένου θέματος.

Σημειώνεται ότι Κανονισμοί ή Διάταγμα μπορούν να συνταχθούν μόνο αν νόμος, είτε ως έχει είτε μετά από σκόπιμη τροποποίηση, εξουσιοδοτεί την έκδοσή τους για όλα τα θέματα που χρήζουν ρύθμισης.

Κατά τη σύνταξη νόμου ή προσχεδίου Κ.Δ.Π., μπορεί να είναι χρήσιμη η εξεύρεση και μελέτη ανάλογου νομοθετήματος ως πρότυπο, για παράδειγμα -

- (α) άλλη πρόσφατη κυπριακή νομοθεσία που ρυθμίζει ανάλογο θέμα,
- (β) άλλο πρόσφατο ξένο νομοθέτημα (π.χ. το αγγλικό) που ρυθμίζει το ίδιο θέμα, ειδικά εάν το νομοθέτημα θεωρείται παράδειγμα καλής πρακτικής σε διεθνές επίπεδο,
- (γ) σε περίπτωση σύνταξης Κ.Δ.Π., άλλη Κ.Δ.Π. του ίδιου τύπου που εκδόθηκε δυνάμει του ίδιου νόμου.

Το πρότυπο είναι χρήσιμο γιατί καθοδηγεί το συντάκτη ως προς το ποιες διατάξεις πρέπει να περιλάβει στο κείμενό του για τη σφαιρική ρύθμιση του συγκεκριμένου θέματος καθώς και ως προς την διατύπωση των διατάξεων αυτών. Παρόλαυτα, η χρήση προτύπου δεν είναι απαραίτητη και ειδικά στην περίπτωση ξένων νομοθετημάτων πρέπει να γίνεται κριτική αξιολόγηση του μοντέλου που μελετάται καθώς μπορεί να μην εξυπηρετεί τον ίδιο σκοπό ή να μην μπορεί να ενσωματωθεί στο κυπριακό δίκαιο. Οποσδήποτε δεν πρέπει να γίνεται απλή αντιγραφή προνοιών ξένων νομοθετημάτων χωρίς αυτές να προσαρμόζονται στα μέτρα του κυπριακού δικαίου.

3.2 Δομή νομοθετημάτων

3.2.1 Προτεινόμενη Δομή νόμου ή Κ.Δ.Π.

- (α) μακρύς τίτλος
- (β) προοίμιο, ιδίως σε περιπτώσεις που το συντασσόμενο νομοθέτημα κυρώνει διεθνή σύμβαση ή είναι εναρμονιστικό ως προς πράξη των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή της Ευρωπαϊκής Ένωσης^{*}
- (γ) συνοπτικός τίτλος (αν απαιτείται)
- (δ) ερμηνευτική διάταξη^{*}
- (ε) πεδίο εφαρμογής (ή εξαίρεση από πεδίο εφαρμογής)^{*}

⁹ Βλέπε [http://www.reform.gov.cy/\(Αναπτυξιακή](http://www.reform.gov.cy/(Αναπτυξιακή) Μεταρρύθμιση, Βελτίωση Ρυθμιστικού Πλαισίου, Διαβούλευση και Ανάλυση Αντικτύπου των Νομοθετικών Προτάσεων

- (στ) εάν χρειάζεται, ίδρυση διοικητικού οργάνου προς εφαρμογή του νομοθετήματος ή/και ίδρυση συμβουλευτικού σώματος
- (ζ) εάν είναι σκόπιμο, χορήγηση εξουσίας στην αρμόδια αρχή να υπεξουσιοδοτεί τις αρμοδιότητές της σε λειτουργό (αν δεν υπάρχει ρητή διάταξη που να την επιτρέπει, η υπεξουσιοδότηση απαγορεύεται – (βλέπε άρθρο 17(4) του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου του 1999 Ν158(Ι) /1999), εκτός αν η υπεξουσιοδότηση γίνει κατ' εφαρμογή του περί Εκχωρήσεως της ενασκήσεως των Εξουσιών των Απορρεουσών εκ τίνος Νόμου, Νόμο του 1962(Ν. 23 / 1962)
- (η) ουσιαστικές διατάξεις που χορηγούν δικαιώματα και επιβάλλουν υποχρεώσεις στα πρόσωπα των οποίων οι ενέργειες ρυθμίζονται από το νομοθέτημα
- (θ) η εξουσιοδότηση της διοίκησης να διασφαλίζει με ελέγχους τη συμμόρφωση των επηρεαζόμενων προσώπων με το νομοθέτημα, π.χ.:
- (i) με υποβολή ορισμένων ενεργειών σε καθεστώς αδειοδότησης,
 - (ii) με χορήγηση σε λειτουργούς της εξουσίας εισόδου, επιθεώρησης, δειγματοληψίας, έρευνας και λήψης πληροφοριών,
 - (iii) με χορήγηση στην αρμόδια αρχή της εξουσίας επιβολής διοικητικού προστίμου ή άλλων διοικητικών κυρώσεων, όπως την ανάκληση άδειας, για την υποπευόμενη παράβαση ουσιαστικών διατάξεων του νομοθετήματος
- (ι) τεκμήρια¹⁰
- (ια) εάν κρίνεται σκόπιμο, η θέσπιση διαδικασίας ένστασης ή ιεραρχικής προσφυγής κατά διοικητικής απόφασης ή πράξης της αρμόδιας αρχής
 - (ιβ) ποινικοποίηση της παράβασης των διατάξεων που επιβάλλουν υποχρεώσεις και καθορισμό των σχετικών ποινών
 - (ιγ) εάν χρειάζεται, καθορισμός υπερασπίσεων σε περίπτωση ποινικής δίωξης (ιδίως για αδικήματα αυστηρής ευθύνης)
 - (ιδ) εάν κρίνεται σκόπιμο, η χορήγηση ειδικών εξουσιών στο Δικαστήριο που εκδικάζει ποινικά αδικήματα δυνάμει νόμου¹¹.
 - (ιε) εισαγωγή μεταβατικών διατάξεων για τη ρύθμιση θεμάτων που προκύπτουν από τη μεταβολή της νομοθεσίας, δηλαδή την μετάβαση από την υφιστάμενη στη νέα νομοθεσία
 - (ιστ) χορήγηση εξουσίας προς έκδοση κανονισμών, διαταγμάτων ή γνωστοποιήσεων για συμπλήρωση των διατάξεων του συντασσόμενου νομοθετήματος
 - (ιζ) εάν κρίνεται σκόπιμο, χορήγηση εξουσίας στον αρμόδιο Υπουργό να τροποποιεί με διάταγμα Παραρτήματα του συντασσόμενου νόμου ή/και αυτά των Κανονισμών που θα εκδίδονται δυνάμει αυτού.
 - (ιη) κατάργηση προηγούμενων νομοθετημάτων που ρυθμίζουν το ίδιο θέμα (βλ. άρθρο 10(2) του περί Ερμηνείας Νόμου: η κατάργηση νόμου δεν επηρεάζει οτιδήποτε έγινε με βάση τον καταργούμενο νόμο – εντούτοις μπορεί να κριθεί σκόπιμο τέτοια διάταξη να επαναληφθεί στο νομοθέτημα, π.χ. διάταξη που να προβλέπει ότι άδειες που εκδόθηκαν δυνάμει του καταργούμενου νόμου συνεχίζουν να ισχύουν ως αν είχαν εκδοθεί δυνάμει του συντασσόμενου νομοθετήματος)
 - (ιθ) έναρξη ισχύος του συντασσόμενου νομοθετήματος

¹⁰ που αφορά δικαστικές διαδικασίες.

¹¹ Εάν δεν υπάρχουν ειδικές διατάξεις, ισχύουν οι περί Δικαστηρίων Νόμοι και ο περί Ποινικής Δικονομίας Νόμος.

- (i) στην απουσία σχετικής διάταξης, ο νόμος ή η Κ.Δ.Π. τίθεται σε ισχύ την ημέρα της δημοσίευσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας (βλ. Άρθρο 82 του Συντάγματος και άρθρο 7 του περί Ερμηνείας Νόμου). Μπορεί η διάρκεια ισχύος ενός νομοθετήματος να περιοριστεί χρονικά, εάν πρόκειται για ένα προσωρινό μέτρο (sunset clause). Μπορεί ακόμα να τεθεί όρος για ανανέωση της χρονικής διάρκειας ισχύος του νομοθετήματος, κατόπιν έγκρισης της Βουλής.
- (ii) το νομοθέτημα επιτρέπεται να καθορίζει ότι τίθεται σε ισχύ σε συγκεκριμένη ημερομηνία μετά τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα ή να καθορίζει ότι τίθεται σε ισχύ με γνωστοποίηση ή απόφαση που εκδίδεται από αρμόδια αρχή (π.χ. τον αρμόδιο Υπουργό ή το Υπουργικό Συμβούλιο) και η οποία δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.
- (iii) όσον αφορά την αναδρομική ισχύ, δηλαδή την έναρξη ισχύος του νομοθετήματος σε ημερομηνία πριν τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας -

(A) κανονισμοί και διατάγματα δεν επιτρέπεται να τεθούν σε ισχύ αναδρομικά, εκτός αν ο νόμος βάσει του οποίου εκδόθηκαν το επιτρέπει (βλ. άρθρο 60(3) του Νόμου 158(I) του 1999),

(B) διατάξεις που ρυθμίζουν ορισμένα θέματα, π.χ. την επιβολή φορολογίας και την επιβολή υποχρέωσης που τιμωρείται με ποινικό αδίκημα, είτε αυτές οι διατάξεις περιέχονται σε νόμο είτε σε Κ.Δ.Π., απαγορεύεται να τεθούν σε ισχύ αναδρομικά (βλ. Άρθρα 12 και 24 του Συντάγματος).

3.2.2 Χρήση προοιμίου

Μόνον –

- Στους εναρμονιστικούς νόμους
- Στους συνταγματικούς νόμους (για τροποποίηση του συντάγματος)
- Στις διεθνείς συνθήκες
- Σε άλλες ειδικές περιπτώσεις (π.χ. μνημονιακούς νόμους)

3.2.3 Χρήση πλαγιότιτλων

Στα άρθρα ενός νομοσχεδίου ή στους κανονισμούς μιας Κανονιστικής Διοικητικής Πράξης πρέπει να προστίθεται πλαγιότιτλος, καθότι αυτό συμβάλει στη συστηματική κατάταξη της ύλης του νομοσχεδίου. Οι πλαγιότιτλοι πρέπει να δίδουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της δομής του νομοθετήματος, χωρίς όμως να είναι μακροσκελείς και να επαναλαμβάνουν το περιεχόμενο της διάταξης. Εφόσον ολοκληρωθεί η ετοιμασία του νομοσχεδίου, ο συντάκτης ελέγχει ότι οι πλαγιότιτλοι και ο πίνακας περιεχομένων συνάδουν.

3.2.4 Χρήση Παραρτημάτων ή Πινάκων

Η εισαγωγή Παραρτημάτων ή Πινάκων στο τέλος ενός νομοθετήματος είναι ένας τρόπος να αποφευχθεί η παρεμβολή πληροφοριών στη βασική δομή του νομοθετήματος οι οποίες μπορεί να συγχύσουν τον αναγνώστη. Για παράδειγμα, ενδείκνυται η χρήση Παραρτήματος ή Πίνακα στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- τεχνικές διατάξεις οι οποίες δεν είναι κατανοητές ή χρήσιμες στο ευρύ κοινό
- κατάλογος με νομοθεσία ή διατάξεις που καταργούνται
- οποιοσδήποτε μακροσκελής κατάλογος ή πίνακας με πληροφορίες

- τύπος αιτήσεων ή άλλων εντύπων που εισαγάγει η νομοθεσία

Σημειώνεται ότι τα Παραρτήματα και οι Πίνακες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της νομοθεσίας και έχουν εφαρμογή, όπως η υπόλοιπη νομοθεσία. Σε περίπτωση που υπάρχει ανάγκη για συχνή αναθεώρηση Παραρτήματος ή Πίνακα είναι χρήσιμη η εισαγωγή εξουσιοδοτικής διάταξης προς διοικητικό όργανο (π.χ. Υπουργό) για τροποποίηση ή αναθεώρηση συγκεκριμένου Παραρτήματος ή Πίνακα και δημοσίευση του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Η διάταξη αυτή είναι ιδιαίτερος χρήσιμη όταν η τροποποίηση των Παραρτημάτων προβλέπεται να είναι συχνή και να αποσκοπεί στην εναρμόνιση με πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης εντός χρονοδιαγράμματος που καθορίζεται από την εν λόγω πράξη· με αυτό τον τρόπο αποφεύγεται η εμπλοκή του Υπουργικού Συμβουλίου και της Βουλής των Αντιπροσώπων, καθιστώντας την διαδικασία τροποποίησης των Παραρτημάτων πιο σύντομη.

3.3 Ταξινόμηση των διατάξεων του νομοθετήματος

A. Νομοθεσία που δεν αποτελεί εναρμονιστική νομοθεσία

- (α) ο Νόμος υποδιαιρείται σε άρθρα, τα άρθρα σε εδάφια, τα εδάφια σε παραγράφους και οι παράγραφοι σε υπο-παραγράφους· στο τέλος του Νόμου παρατίθενται τα Παραρτήματα ή οι Πίνακες. Τα άρθρα αριθμούνται με αραβικούς αριθμούς (1,2,3 ..) ή, σε περίπτωση παρεμβολής νέου άρθρου σε υφιστάμενο νομοθέτημα, με το συνδυασμό αραβικού αριθμού και ελληνικού κεφαλαίου γράμματος. Τα εδάφια αριθμούνται επίσης σε αραβικούς αριθμούς ενώ οι παράγραφοι με μικρά ελληνικά γράμματα (α,β,γ ...), και οι υποπαραγράφοι με λατινικά στοιχεία (i, ii, iii).

Για παράδειγμα:

Άρθρο 1

Εδάφιο (1)

Παράγραφος (α)

Σημείο (I)

- (β) οι Κανονιστικές Διοικητικές Πράξεις αριθμούνται σε Κανονισμό, ο Κανονισμός σε παραγράφους και οι παράγραφοι σε υπο-παραγράφους· στο τέλος των Κανονισμών παρατίθενται τα Παραρτήματα ή οι Πίνακες. Οι Κανονισμοί αριθμούνται με αραβικούς αριθμούς ή, σε περίπτωση παρεμβολής νέου κανονισμού σε υφιστάμενο νομοθέτημα, με το συνδυασμό αραβικού αριθμού και ελληνικού κεφαλαίου γράμματος. Οι παράγραφοι αριθμούνται επίσης σε αραβικούς αριθμούς ενώ οι υποπαραγράφοι με μικρά ελληνικά γράμματα (α,β,γ ...).

Για παράδειγμα:

Κανονισμός 1

Παράγραφος (1)

Υποπαραγράφος (α)

Σημείο (I)

- (γ) το Διάταγμα υποδιαιρείται σε παραγράφους, οι παράγραφοι σε υπο-παραγράφους και οι υποπαραγράφοι σε υπό-υποπαραγράφους· στο τέλος του Διατάγματος παρατίθενται τα Παραρτήματα ή οι Πίνακες.

- (δ) σε νόμο ή σε κανονισμούς ή σε διάταγμα, τα Παραρτήματα υποδιαιρούνται σε Μέρη και οι διατάξεις τους ονομάζονται παράγραφοι ή σημεία, οι δε Πίνακες υποδιαιρούνται σε Στήλες.

3.4 Διατύπωση νομοθετικού κειμένου

- Οι διατάξεις πρέπει να είναι διατυπωμένες στη δημοτική γλώσσα και στην οριστική έγκλιση του ενεστώτα. Οι προτάσεις πρέπει να είναι απλές και λογικά δομημένες. Η ορθή γραμματική ακολουθία είναι υποκείμενο – ρήμα – αντικείμενο. Εάν είναι εφικτό, θα πρέπει να αποφεύγεται η παραβολή λέξεων μεταξύ του υποκείμενου και του κυρίως ρήματος.

Για Παράδειγμα:

Αντί:

Ο Υπουργός μπορεί, εάν πληρούνται τα απαιτούμενα κριτήρια, να εκδώσει την άδεια του αιτητή

Είναι πιο ορθό:

Ο Υπουργός μπορεί να εκδώσει την άδεια του αιτητή, εάν πληρούνται τα απαιτούμενα κριτήρια.

- Η σύνταξη του νομοθετήματος πρέπει να διέπεται από συνοχή, δηλαδή, μια έννοια πρέπει να εκφράζεται πάντοτε με τον ίδιο τρόπο, για να γίνεται κατανοητό ότι η ίδια διατύπωση αναφέρεται στην ίδια έννοια και, αντιθέτως, ότι διαφορετική διατύπωση αναφέρεται σε διαφορετική έννοια. Για παράδειγμα:
 - (α) η χορήγηση εξουσίας δέον να διατυπώνεται με το ίδιο ρήμα π.χ. η αρμόδια αρχή «έχει εξουσία», χωρίς να εναλλάσσεται στη συνέχεια με το ρήμα «δύναται» ή «μπορεί»,
 - (β) οι όροι, ειδικά αυτοί που ερμηνεύονται στην ερμηνευτική διάταξη, πρέπει να επαναλαμβάνονται αμετάβλητοι, π.χ. αν ερμηνευτεί ο όρος «πώληση» και μετά χρησιμοποιηθεί ο όρος «διάθεση στην αγορά» με πρόθεση να έχει την ίδια έννοια, επιτυγχάνεται το αντίθετο αποτέλεσμα διότι, κατά κανόνα, οι διαφορετικές λέξεις σε ένα κείμενο σημαίνουν διαφορετικές έννοιες. Για αυτό, ακόμα και τυπικές διαφοροποιήσεις πρέπει να αποφεύγονται, π.χ. εάν υπάρχει αναφορά στην «αρμόδια αρχή» μετά είναι αδόκιμο να τύχει αναφοράς ως «Αρμόδια Αρχή», ή η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων είναι ατυχές να αναφερθεί πρώτα ως «Ευρωπαϊκή Επιτροπή» και μετά ως «Επιτροπή»,
 - (γ) οι ποινικές διατάξεις είναι αδόκιμο να αναφέρονται σε «αδίκημα» και μετά σε «ποινικό αδίκημα», πρέπει τουναντίον να χρησιμοποιείται μόνο ο ένας από τους δυο χαρακτηρισμούς.
- Οι αριθμοί πρέπει να παρατίθενται ολογράφως και σε παρένθεση αριθμητικά, για αποφυγή σφαλμάτων, ενώ οι υπόλοιποι αριθμοί, τα κλάσματα και ποσοστά ενδείκνυται να τίθενται αριθμητικώς. Από αυτό τον κανόνα εξαιρούνται οι αριθμοί των άρθρων νομοθετημάτων οι οποίοι τίθενται αριθμητικώς.
- Η χρήση των κεφαλαίων γραμμάτων επιβάλλεται μόνο στην αρχή της πρότασης ή όταν πρόκειται για τον τίτλο οργάνων, οργανικών μονάδων ή υπηρεσιών, ή για κύρια ονόματα,

τις λοιπές δε περιπτώσεις πρέπει να αποφεύγεται. Η χρήση κεφαλαίων γραμμάτων επιβάλλεται όταν γίνεται αναφορά σε άρθρο του συντάγματος.

- Όταν γίνεται αναφορά σε διατάξεις νόμου θα πρέπει να τηρείται η ακόλουθη σειρά: υποπαράγραφος, παράγραφος, εδάφιο, άρθρο.
- Όπου τίθενται συντομογραφίες, την πρώτη φορά πρέπει οι συντομογραφίες να αναλύονται και να ακολουθεί σε παρένθεση η συντομογραφία. Στις επόμενες διατάξεις του νομοθετήματος μπορεί να αναγράφονται μόνο οι συντομογραφίες.
- Όταν γίνεται για πρώτη φορά μνεία νομοθετήματος στο νομοσχέδιο, τα στοιχεία της δημοσίευσης του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας πρέπει να τίθενται στο αριστερό περιθώριο του κειμένου και δεν απαιτείται η επανάληψη των στοιχείων αυτών στη συνέχεια εάν το νομοθέτημα μνημονεύεται επανειλημμένα.
- Μια φράση είναι πιο κατανοητή εάν εκφράζεται στη καταφατική της μορφή καθότι η χρήση της άρνησης μπορεί να συγχύσει:

Για Παράδειγμα:

Αντί:

Η πρόταση θεωρείται ότι εγκρίθηκε εάν πιστωτές που εκπροσωπούν όχι περισσότερο του τριάντα πέντε τοις εκατό (35%) του συνολικού ποσού των χρεών του χρεώστη ψήφισαν εναντίον της πρότασης

Είναι πιο κατανοητό:

Η πρόταση θεωρείται ότι εγκρίθηκε εάν πιστωτές που εκπροσωπούν πέραν του εξήντα πέντε τοις εκατό (65%) του συνολικού ποσού των χρεών του χρεώστη ψήφισαν υπέρ της πρότασης

- Είναι προτιμότερο τα νομοσχέδια να χρησιμοποιούν ουδέτερη γλώσσα όσον αφορά το φύλο και να αποφεύγεται, η χρήση φράσεων που το προσδιορίζουν, όπου αυτό είναι εφικτό. Εάν όμως μια συγκεκριμένη διάταξη αφορά μόνο το ένα φύλο, τότε η χρήση φράσεων που προσδιορίζουν το φύλο είναι θεμιτή.
- Όταν οι παράγραφοι ενώνονται με συνδέσμους, όπως το «και» πρέπει να τελειώνουν με κόμμα.

Για Παράδειγμα:

Στο πεδίο εφαρμογής του νόμου εμπίπτουν-

(α) οι ιατροί,

(β) οι ακτινολόγοι, και

(γ) άλλο βοηθητικό προσωπικό

Όταν οι παράγραφοι δεν συνδέονται μεταξύ τους θα πρέπει να τελειώνουν με άνω τελεία.

Για Παράδειγμα:

Η αρμόδια αρχή μπορεί να ζητήσει να υποβληθεί αντίγραφο από οποιοδήποτε από τα ακόλουθα έγγραφα-

- (α) άδεια οδήγησης·
- (β) διαβατήριο·
- (γ) πιστοποιητικό γέννησης.

3.4.1 Παραπομπές

(α) Σε άρθρα και παραγράφους του νομοσχεδίου:

Όταν γίνεται εσωτερική παραπομπή σε άλλες παραγράφους του ίδιου άρθρου, αρκεί η μνεία των παραγράφων, η δε φράση «του παρόντος άρθρου» είναι περιττή. Ομοίως, όπου γίνεται εσωτερική παραπομπή σε άλλα άρθρα του ίδιου νόμου, αρκεί η μνεία των άρθρων, η δε φράση «του παρόντος νόμου» είναι περιττή.

(β) Σε ορισμούς του νόμου:

Όταν στο νομοσχέδιο περιληφθούν ορισμοί για τον εννοιολογικό προσδιορισμό διάφορων όρων (νομοθετικοί ορισμοί), είναι αυτονόητο ότι, αν οι ίδιοι όροι απαντώνται στις λοιπές διατάξεις, έχουν την έννοια που περιγράφεται στον αντίστοιχο ορισμό. Επομένως, εσωτερική παραπομπή στη διάταξη που περιέχει τον ορισμό είναι, κατ'αρχήν, περιττή. Αν, όμως, επιδιώκεται εξαίρεση από την έννοια που υπάγεται στον ορισμό, η εξαίρεση αυτή πρέπει να θεσπισθεί ρητά.

(γ) Σε άλλο νομοθέτημα ή σε διάταξη άλλου νομοθετήματος:

Αν επιδιώκεται γνήσια παραπομπή, δηλαδή παραπομπή σε διάταξη νομοθετήματος, όπως το νομοθέτημα αυτό θα ισχύει κάθε φορά, η χρήση των διατυπώσεων «όπως ισχύει» ή «όπως εκάστοτε ισχύει» αποτελεί πλεονασμό και πρέπει να αποφεύγεται, διότι ενδέχεται να δημιουργήσει ερμηνευτικά ζητήματα, σε αντιδιαστολή με άλλες διατάξεις στις οποίες δεν θα υπάρχουν οι παραπάνω διατυπώσεις.

Εξάλλου, η μη γνήσια παραπομπή, δηλαδή η παραπομπή σε διάταξη νομοθετήματος όπως η διάταξη αυτή ισχύει κατά το χρόνο κατάρτισης του νομοσχεδίου, δεν πρέπει να χρησιμοποιείται. Στην περίπτωση αυτή, είναι σκόπιμο να επαναλαμβάνεται η σχετική διάταξη στο κείμενο του νομοσχεδίου, εν πάση δε περιπτώσει, αν πρέπει οπωσδήποτε να γίνει χρήση μη γνήσιας παραπομπής, όπως επί εκτεταμένων διατάξεων, μετά την παραπομπή πρέπει απαραίτητως να προστίθεται η διατύπωση «... όπως ισχύει κατά τη δημοσίευσή του παρόντος».

Οι γενικές παραπομπές, όπως «σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις» ή «κατά την κείμενη νομοθεσία», πρέπει να αποφεύγονται, διότι ενδέχεται να γεννήσουν ερμηνευτικό ζήτημα. Αν απαιτείται σχετική διευκρίνιση, ο σκοπός της διάταξης θα πρέπει να περιληφθεί στην αιτιολογική έκθεση.

Ειδικώς: η χρήση του όρου «δημόσιος τομέας»: Πρέπει να εξειδικεύεται η έννοια του όρου «δημόσιος τομέας» με μνεία της διάταξης του οικείου νομοθετήματος, διότι ο όρος αυτός απαντάται σε πολλές διατάξεις της νομοθεσίας και ενδέχεται να έχει διαφορετικό κάθε φορά εύρος.

3.4.2 Παρεκκλίσεις από πάγιες διατάξεις ή από νόμους που ψηφίστηκαν πρόσφατα

Δεν ενδείκνυται να περιλαμβάνονται σε ειδικά νομοθετήματα παρεκκλίσεις από πάγιες διατάξεις, οι οποίες ρυθμίζουν με γενικό και ολοκληρωμένο τρόπο ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, όπως, για παράδειγμα, ο περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμος. Εξ άλλου, εξαιρέσεις από την εφαρμογή των νόμων οι οποίοι ψηφίστηκαν πρόσφατα από τη Βουλή των Αντιπροσώπων

πρέπει, κατά κανόνα, να δικαιολογούνται από σοβαρούς λόγους δημόσιου συμφέροντος. Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, πρέπει στην αιτιολογική έκθεση του νομοσχεδίου να περιγράφονται αναλυτικά οι λόγοι που επιβάλλουν τη θέσπιση των σχετικών ρυθμίσεων.

3.4.3 Σύνταξη προσχεδίου κανονισμών ή διατάγματος

Πέραν των προαναφερομένων, η σύνταξη προσχεδίου κανονισμών ή διατάγματος διέπεται και από τους ακόλουθους ειδικούς κανόνες:

- (α) είναι ουσιώδες όπως κάθε διάταξη του προσχεδίου περιλαμβάνεται στα θέματα για τα οποία το εξουσιοδοτικό άρθρο του νόμου προβλέπει την έκδοση των κανονισμών ή, κατά περίπτωση, του διατάγματος, τα οποία θέματα αναφέρονται στο εξουσιοδοτικό άρθρο·
- (β) είναι σημαντικό η εξουσιοδοτική διάταξη του νόμου για την έκδοση κανονισμών να καθορίζει σαφώς και εάν είναι δυνατόν εξαντλητικά τα ζητήματα τα οποία κρίνεται ότι χρήζουν ρύθμισης με κανονισμούς και να αποφεύγονται γενικές περιγραφές ή η ευρέως χρησιμοποιούμενη αναφορά σε δυνατότητα έκδοσης κανονισμών για τη ρύθμιση οποιουδήποτε ζητήματος δεκτικού καθορισμού.
- (γ) όταν περιλαμβάνεται σε νόμο εξουσιοδοτική διάταξη για την έκδοση κανονισμών θα πρέπει να τίθεται ανώτατο χρονικό όριο έκδοσης τέτοιων Κανονισμών, διαφορετικά ο νόμος κινδυνεύει να παραμείνει ανεφάρμοστος τελώντας υπό την αίρεση έκδοσης των αναγκαίων κανονισμών σε άγνωστο χρόνο για τους διοικούμενους·
- (δ) το προσχέδιο δεν πρέπει να είναι μόνο συμβατό με το εξουσιοδοτικό άρθρο του νόμου αλλά δεν πρέπει ούτε να περιέχει διάταξη που να είναι αντίθετη με άλλη διάταξη του ίδιου νόμου ή με άλλη διάταξη κάθε άλλου νόμου (βλ. άρθρο 29(δ) του περί Ερμηνείας Νόμου Κεφ.1)·
- (ε) εάν δεν υπάρχει ειδική ερμηνεία στο προσχέδιο, στους όρους του προσχεδίου αποδίδεται η ερμηνεία η οποία τυχόν τους είχε αποδοθεί από τον εξουσιοδοτικό νόμο (βλ. άρθρο 14(2) του περί Ερμηνείας Νόμου Κεφ.1)·
- (ζ) ενδεχομένως στο προσχέδιο να μη χρειάζεται να προστεθούν ορισμένοι τύποι διατάξεων π.χ. διοικητικές εξουσίες ή ποινικά αδικήματα, διότι ο εξουσιοδοτικός νόμος συντάχθηκε με τέτοιο τρόπο που να ρυθμίζει αυτά τα θέματα, όχι μόνο για τους δικούς του σκοπούς αλλά και σε σχέση με τις Κ.Δ.Π. που εκδίδονται δυνάμει αυτού·
- (η) εάν είναι σκόπιμο να περιληφθεί στο προσχέδιο διάταξη για τη δημιουργία ποινικού αδικήματος και τον καθορισμό των σχετικών ποινών, το εξουσιοδοτικό άρθρο του οικείου νόμου πρέπει να προβλέπει ρητά ότι τέτοια θέματα μπορούν να περιέχονται στην Κ.Δ.Π. και να καθορίζει τις μέγιστες ποινές τις οποίες η Κ.Δ.Π. μπορεί να προβλέπει, διαφορετικά εφαρμόζεται το άρθρο 29(β) του περί Ερμηνείας Νόμου Κεφ.1, το οποίο προβλέπει ότι μια Κ.Δ.Π. δεν μπορεί να καθορίζει ποινή πάνω από £50 για την παράβασή της¹².

3.4.4 Σύνταξη νομοθεσίας προς εναρμόνιση με Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το πρώτο μέλημα του συντάκτη είναι να εξασφαλίσει τα ακόλουθα σχετικά με την Οδηγία:

¹² Σχετική νομοθεσία είναι το Άρθρο 9 του περί της υιοθέτησης του Ευρώ Νόμος 33(Ι) του 2007.

- (α) Το κείμενο της Οδηγίας μαζί με τις τυχόν διορθώσεις ή τροποποιήσεις της, καθώς και οποιαδήποτε συναφή κοινοτική πράξη (π.χ. πράξη που θεσπίστηκε δυνάμει της Οδηγίας) η οποία είναι σκόπιμο να τύχει εναρμόνισης μαζί με την Οδηγία στο ίδιο νομοθέτημα.

Εξυπακούεται ότι όλα τα πιο πάνω νομικά κείμενα πρέπει να εξασφαλιστούν στην πρωτότυπή τους εκδοχή, δηλαδή ως έχουν δημοσιευτεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Περαιτέρω, επισημαίνεται ότι η επίσημη εκδοχή των εν λόγω πράξεων αποτελείται από τη δημοσίευσή τους και στις 24 επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης¹³. συνάγεται ότι ο συντάκτης δεν πρέπει να αρκεστεί στην ελληνική εκδοχή αλλά δέον να εξασφαλίσει τα κείμενα των εν λόγω πράξεων στην εκδοχή όσο δυνατό περισσότερων επίσημων γλωσσών τις οποίες μπορεί να αναγνώσει, για σκοπούς αντιπαραβολής.

- (β) Οποιαδήποτε απόφαση των Δικαστηρίων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹⁴, η οποία ερμηνεύει την Οδηγία ή τις συναφείς με αυτές κοινοτικές πράξεις.

Μια πρακτική για τη διασφάλιση των πιο πάνω είναι η έρευνα στην ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης <http://www.europa.eu.int/eur-lex>, όπου μαζί με το κείμενο της Οδηγίας προσφέρεται και σχετική βιβλιογραφία («bibliography») όπου υπάρχουν παραπομπές στις συναφείς κοινοτικές πράξεις και δικαστικές αποφάσεις.

Το δεύτερο μέλημα του συντάκτη είναι να αναγνώσει και να κατανοήσει το κείμενο της Οδηγίας και τα συναφή κείμενα και να ταξινομήσει τις διατάξεις της Οδηγίας ως ακολούθως, για να διαπιστώσει ποιες από αυτές χρήζουν αντιγραφής στο εναρμονιστικό νομοθέτημα:

- (α) οι διατάξεις που για να εφαρμοστούν χρήζουν αντιγραφής στο νομοθέτημα και οι οποίες είναι επαρκώς σαφείς ως προς το νόημά τους·
- (β) οι διατάξεις που για να εφαρμοστούν χρήζουν αντιγραφής στο νομοθέτημα, οι οποίες όμως είναι ασαφείς ως προς το νόημα τους· σε τέτοια περίπτωση ο συντάκτης προσπαθεί να διαπιστώσει το ορθό νόημα της Οδηγίας –
- (i) μελετώντας τις εκδοχές της Οδηγίας στις άλλες επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πέραν της Ελληνικής, καθώς και τυχόν σχετικές αποφάσεις του ΔΕΕ ή ερμηνευτικές ανακοινώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, και
- (ii) υποβάλλοντας, αν χρειάζεται, ερμηνευτικό ερώτημα στην ίδια την Ευρωπαϊκή Επιτροπή·
- (γ) οι διατάξεις που χορηγούν στα κράτη μέλη το δικαίωμα να πράξουν ή να μην πράξουν κάτι· σε τέτοια περίπτωση, το καθ' ύλην αρμόδιο Τμήμα πρέπει να αποφασίσει αν η Δημοκρατία θα ασκήσει αυτό το δικαίωμα και με ποιο τρόπο και, σε περίπτωση καταφατικής απόφασης, πρέπει να περιληφθούν στο νομοθέτημα διατάξεις οι οποίες να αντικατοπτρίζουν την επιλογή του αρμόδιου Τμήματος·

¹³ Αγγλική, Βουλγαρική, Γαλλική, Γερμανική, Δανική, Ελληνική, Εσθονική, Ισπανική, Ιταλική, Κροατική, Λετονική, Λιθουανική, Μάλτεζικη, Ολλανδική, Ουγγρική, Πολωνική, Πορτογαλική, Ρουμανική, Σλοβακική, Σλοβενική, Σουηδική, Τσέχικη και Φινλανδική (η Ιρλανδική είναι επίσης επίσημη γλώσσα αλλά κατά κανόνα δεν χρησιμοποιείται).

¹⁴ Παρόλο ότι η τελική ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου επαφίεται στο ΔΕΚ, η ερμηνεία της Επιτροπής είναι δημοτική και συνήθως ορθή, λόγω της εμπειρογνώμοσύνης της και του γεγονότος ότι η Οδηγία θεσπίστηκε με βάση δική της πρόταση. Επιπρόσθετα, η ερμηνεία της Επιτροπής είναι ουσιώδης διότι είναι αυτή κυρίως που ελέγχει κατά πόσο τα κράτη μέλη εναρμονίζονται ορθά με την Οδηγία.

- (δ) οι διατάξεις που δεν χρειάζεται να αντιγραφούν στο νομοθέτημα, όπως-
- (i) διατάξεις που έχουν νόημα μόνο στο πλαίσιο της ίδιας της Οδηγίας, π.χ. η συνήθης διάταξη «Η παρούσα Οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη»,
 - (ii) διατάξεις που αφορούν τις ενέργειες οργάνων της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, οι οποίες εφαρμόζονται άμεσα ως διατάξεις αυτής καθ' εαυτής της Οδηγίας,
 - (iii) διατάξεις που αφορούν τις ενέργειες της διοίκησης των κρατών μελών και οι οποίες δεν επηρεάζουν τους ιδιώτες, π.χ. οι διατάξεις που υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να παρέχουν πληροφορίες στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή· τέτοιες διατάξεις εφαρμόζονται άμεσα από το αρμόδιο Τμήμα ως διατάξεις αυτής καθ' εαυτής της Οδηγίας, η οποία είναι νομικά δεσμευτική επί της Δημοκρατίας και, άρα, και επί του αρμοδίου Κυβερνητικού Τμήματος, ως εκ τούτου δεν χρειάζεται να αντιγραφούν στο νομοθέτημα για να εφαρμοστούν· εντούτοις, επιτρέπεται η αντιγραφή τους για λόγους σκοπιμότητας, όπως ο δια νόμου καθορισμός της αρμόδιας αρχής η οποία θα εκπληρώνει τη συγκεκριμένη υποχρέωση της Δημοκρατίας.

Το τρίτο μέλημα του συντάκτη είναι να διερευνήσει τη σκοπιμότητα εναρμόνισης με το ίδιο νομοθέτημα όχι μόνο της Οδηγίας αλλά και οποιασδήποτε άλλης συναφούς κοινοτικής πράξης και να αποφασίσει τη μορφή του εναρμονιστικού νομοθετήματος, π.χ. μπορεί να κριθεί σκόπιμο η Οδηγία να ενσωματωθεί σε νόμο και οι συναφείς κοινοτικές πράξεις τεχνικού χαρακτήρα να ενσωματωθούν σε Κ.Δ.Π. που εκδίδονται δυνάμει του νόμου αυτού, ή, αντιθέτως, μπορεί να αποφασιστεί η ενσωμάτωση της Οδηγίας και των συναφών της κοινοτικών πράξεων στο ίδιο νομοθέτημα.

Το τέταρτο μέλημα του συντάκτη είναι να αποφασίσει τον τύπο του νομοθετήματος, δηλαδή αν θα είναι νόμος ή Κ.Δ.Π. και αν θα είναι νέο νομοθέτημα ή τροποποιητικό κάποιου άλλου υφιστάμενου.

Η σύνταξη Κ.Δ.Π. είναι προτιμητέα, διότι η διαδικασία θέσπισής της είναι κατά κανόνα συντομότερη και καθιστά πιο εύκολη την τήρηση της εναρμονιστικής προθεσμίας την οποία θέτει η ίδια η Οδηγία και η οποία είναι νομικά δεσμευτική επί της Δημοκρατίας. Εξυπακούεται ότι, για να εκδοθεί Κ.Δ.Π. προς ενσωμάτωση των διατάξεων μιας Οδηγίας, το εξουσιοδοτικό άρθρο του οικείου νόμου πρέπει να εξουσιοδοτεί την έκδοση Κ.Δ.Π. προς ρύθμιση όλων των θεμάτων τα οποία θίγει η Οδηγία· εάν το εξουσιοδοτικό άρθρο δεν καλύπτει όλα αυτά τα θέματα, ο συντάκτης πρέπει, μαζί με την Κ.Δ.Π., να συντάξει και νομοσχέδιο προς τροποποίηση του εξουσιοδοτικού άρθρου του οικείου νόμου, ούτως ώστε αυτό το άρθρο να καλύπτει θεματικά όλες τις διατάξεις της Οδηγίας οι οποίες θα ενσωματωθούν στην Κ.Δ.Π.

Η τροποποίηση του εξουσιοδοτικού νόμου, μαζί με την έκδοση της εναρμονιστικής Κ.Δ.Π. είναι επίσης αναγκαίες όταν –

- (α) ο νόμος περιέχει διάταξη η οποία συγκρούεται με διάταξη της Οδηγίας που ενσωματώνεται στην Κ.Δ.Π., οπότε η διάταξη του νόμου πρέπει να καταργηθεί για να εφαρμόζεται απρόσκοπτα η διάταξη της Οδηγίας·

- (β) ένα συγκεκριμένο θέμα της Οδηγίας ρυθμίζεται από τον ίδιο το νόμο, οπότε η σχετική διάταξη της Οδηγίας πρέπει να ενσωματωθεί στο νόμο ενώ οι λοιπές διατάξεις της Οδηγίας μπορούν να ενσωματωθούν στην Κ.Δ.Π.

Στο εναρμονιστικό νομοθέτημα, ο συντάκτης δεν περιλαμβάνει μόνο τις διατάξεις της Οδηγίας αλλά και όλες τις συμπληρωματικές διατάξεις οι οποίες είναι αναγκαίες για την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας, όπως την τυχόν ίδρυση των αναγκαίων αρχών ή συμβουλευτικών σωμάτων, την χορήγηση των αναγκαίων διοικητικών εξουσιών ελέγχου και επιθεώρησης και επιβολής διοικητικού προστίμου ή άλλων διοικητικών κυρώσεων, και τη δημιουργία ποινικών αδικημάτων για την τιμωρία της παράβασης των διατάξεων της Οδηγίας που έχουν ενσωματωθεί στο εναρμονιστικό νομοθέτημα.

Σημειώνεται ότι, όταν συντάσσεται εναρμονιστική Κ.Δ.Π., ορισμένες από τις αναγκαίες συμπληρωματικές διατάξεις ενδεχομένως να μη χρειάζεται να περιληφθούν διότι περιέχονται στον εξουσιοδοτικό νόμο όχι μόνο για τους σκοπούς του νόμου αλλά και για τους σκοπούς των Κ.Δ.Π. που εκδίδονται δυνάμει αυτού. Για παράδειγμα, ο εξουσιοδοτικός νόμος δυνατό να χορηγεί διοικητικές εξουσίες και για τους σκοπούς των Κ.Δ.Π. ή/και μπορεί ο ίδιος να ποινικοποιεί την παράβαση των Κ.Δ.Π. Αυτός είναι ακόμα ένας λόγος που καθιστά ευκολότερη την σύνταξη εναρμονιστικής Κ.Δ.Π. αντί για νόμο.

3.4.5 Σύνταξη νομοθετήματος προς εφαρμογή Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ο αρμόδιος λειτουργός οφείλει να αναγνώσει τον Κανονισμό σε όσο το δυνατό περισσότερες από τις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να εντοπίσει τις διατάξεις οι οποίες επιβάλλουν υποχρεώσεις στους ιδιώτες. Μετά, δέον να συντάξει νομοσχέδιο το οποίο να δημιουργεί ποινικό αδίκημα για την παράβαση των εν λόγω διατάξεων και το οποίο προβλέπει αποτελεσματικές και αναλογικές ποινές για τιμωρία της διάπραξης του ποινικού αδικήματος.

Επίσης, πρέπει να προσδιορίσει τις διατάξεις του Κανονισμού, για την υποψία παράβασης των οποίων κρίνει σκόπιμη τη χορήγηση εξουσίας επιβολής διοικητικής κύρωσης, και να προσθέσει στο νομοσχέδιο ανάλογη διάταξη όπου να καθορίζεται η αρμόδια αρχή για την επιβολή της διοικητικής κύρωσης και ο τύπος αυτής (π.χ. διοικητικό πρόστιμο ή ανάκληση άδειας). Αντί να συνταχθεί ειδικό νέο νομοσχέδιο για την εφαρμογή του Κανονισμού, μπορεί να χρησιμοποιηθεί ο περί της Εφαρμογής των Κοινοτικών Κανονισμών και Κοινοτικών Αποφάσεων Νόμος του 2007. Συγκεκριμένα, το άρθρο 13 προβλέπει την έκδοση διατάγματος από το Υπουργικό Συμβούλιο το οποίο να τροποποιεί τα πλείστα Παραρτήματα του Νόμου, περιλαμβανομένου του Πρώτου Παραρτήματος όπου αναφέρονται διατάξεις Ευρωπαϊκών Κανονισμών και καθορίζονται οι κλίμακες ποινών και διοικητικών προστίμων που ισχύουν σε περίπτωση παράβασής τους, καθώς και η αρμόδια αρχή που επιβάλλει το διοικητικό πρόστιμο.

Ένας Κανονισμός μπορεί να εφαρμοστεί με την έκδοση διατάγματος από το Υπουργικό Συμβούλιο το οποίο να τροποποιεί το προαναφερόμενο Πρώτο Παράρτημα, προσθέτοντας σε αυτό αναφορά στις διατάξεις του Κανονισμού με παράλληλο καθορισμό των εφαρμοστέων κλιμάκων ποινών και διοικητικών προστίμων και της αρμόδιας αρχής.

Οι δέουσες νομικές ενέργειες για την εφαρμογή του Κανονισμού πρέπει να γίνονται μέχρι την προθεσμία έναρξης ισχύος του, οπότε και πρέπει να είναι συμπληρωμένος με τις αναγκαίες διοικητικές και ποινικές νομικές διατάξεις που διασφαλίζουν την εφαρμογή του στη Δημοκρατία.

3.4.6 Σύνταξη νομοθετήματος προς εφαρμογή Απόφασης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας η οποία απευθύνεται στα κράτη μέλη ή στη Δημοκρατία ειδικά και η οποία χορηγεί δικαιώματα ή επιβάλλει υποχρεώσεις στους ιδιώτες

Ακολουθείται η διαδικασία για την εφαρμογή Κανονισμού της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

3.4.7 Σύνταξη νομοθεσίας προς εναρμόνιση με Απόφαση – πλαίσιο της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

Ακολουθείται η διαδικασία για την εναρμόνιση με Οδηγία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

3.4.8 Σύνταξη νομοθεσίας προς εναρμόνιση ή εφαρμογή Κανονισμού, Οδηγίας ή Απόφασης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας:

Ακολουθείται η διαδικασία για την αντίστοιχη πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

4. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΤΟΙΜΑΣΙΑΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ

4.1. Τα πέντε στάδια της διαδικασίας συγγραφής της νομοθεσίας¹⁵

- α) Κατανόηση
- β) Ανάλυση
- γ) Σχεδιασμός
- δ) Σύνθεση και ανάπτυξη
- ε) Λεπτομερής έλεγχος και δοκιμή

Ο συντάκτης της νομοθεσίας προσπαθεί να κινηθεί με λογική συνέπεια από το πρώτο στο πέμπτο στάδιο. Ξεκινά, προσπαθώντας να κατανοήσει στο έπακρο τις οδηγίες που του δόθηκαν καθώς και το σχετικό ιστορικό υπόβαθρο, αναλύει τις επιπτώσεις των οδηγιών, σχεδιάζει το νομοθετικό καθεστώς, προχωρεί στη συγγραφή, αναθεώρηση και ανάπτυξη του προσχεδίου της νομοθεσίας και τέλος δοκιμάζει το προσχέδιο και το ελέγχει τουλάχιστον άλλος ένας συγγραφέας νομοθεσιών.

Η εξέλιξη από το ένα στάδιο στο άλλο δεν είναι πάντα ομαλή και πολλές φορές ο συγγραφέας αναγκάζεται να επιστρέψει σε προηγούμενο στάδιο καθώς αναγνωρίζει δυσκολίες που μπορεί να μην ήταν ορατές στην αρχή της διαδικασίας.

4.2 (α) Συντάκτης της νομοθεσίας - Κυβέρνηση

Κατά κανόνα, η σύνταξη νομοσχεδίου ή προσχεδίου κανονισμών ή διατάγματος (στο εξής «οι κανονιστικές διοικητικές πράξεις» ή «Κ.Δ.Π.») είναι καθήκον της διοικητικής αρχής στην αρμοδιότητα της οποίας εμπίπτει το θέμα το οποίο χρίζει ρύθμισης (εφεξής η «αρμόδια αρχή»).

Κατ' εξαίρεση, ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας δέχεται να αναλάβει τη σύνταξη νομοσχεδίων ή προσχεδίων ή να την αναθέσει στον ιδιωτικό τομέα, σε ιδιάζουσες περιπτώσεις. Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή προτίθεται να μισθώσει νομικές υπηρεσίες από τον ιδιωτικό τομέα για τη σύνταξη της νομοθεσίας, σύμφωνα με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου ημερομηνίας 4.2.2015, τα Υπουργεία και Κυβερνητικά Τμήματα δεν μπορούν να λαμβάνουν από μόνα τους αποφάσεις για μίσθωση νομικών υπηρεσιών χωρίς προηγουμένως να έρθουν σε συνεννόηση με τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, ο οποίος, σύμφωνα με τα άρθρα 112 και 113 του Συντάγματος είναι ο νομικός Σύμβουλος της Δημοκρατίας και των Υπουργών. Ως εκ τούτου, τα Υπουργεία και τα Κυβερνητικά Τμήματα θα πρέπει να απευθύνονται πρώτα προς τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για την εξασφάλιση νομικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα της ετοιμασίας νομικών εγγράφων και, σε περίπτωση που κρίνεται ότι η Νομική Υπηρεσία είτε λόγω φόρτου εργασίας είτε λόγω εξειδικευμένου θέματος δεν μπορεί να ανταποκριθεί, τότε μόνο και σε συνεννόηση πάντα με τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, θα δικαιολογείται η μίσθωση τέτοιων υπηρεσιών. Ως προϋπόθεση για τη μίσθωση νομικών υπηρεσιών, είναι χρήσιμο να απαιτείται τεκμηρίωση των νομοτεχνικών ικανοτήτων του ιδιωτικού φορέα, καθώς δεν είναι δεδομένο ότι όλα τα δικηγορικά γραφεία είναι σε θέση να συντάξουν νομοθετικά κείμενα.

¹⁵ Thornton's Legislative Drafting: Fifth Edition by Professor Helen Xanthaki (Author), Garth Thornton (Foreword) σελ. 145

Οι Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Σύνταξη Εθνικής και Εναρμονιστικής Νομοθεσίας πρέπει να εφαρμόζονται και στην περίπτωση ετοιμασίας νομοθετήματος μέσω μίσθωσης νομικών υπηρεσιών και είναι χρήσιμο να περιλαμβάνεται σχετική αναφορά στους όρους της εκάστοτε προκήρυξης.

4.2 (β) Συντάκτης της Νομοθεσίας - Βουλή

- Το δικαίωμα υποβολής προτάσεων νόμων ανήκει στους Βουλευτές με βάση το άρθρο 80 του Συντάγματος.
- Καμία πρόταση νόμου που επιβαρύνει τον προϋπολογισμό μπορεί να υποβληθεί από βουλευτή (βλ. Άρθρο 80.2 το Συντάγματος).

4.3 Διεξαγωγή διαβούλευσης

Συστήνεται όπως, από τα αρχικά στάδια της ετοιμασίας νομοθετήματος, είτε νέου, είτε τροποποιητικού, αρχίσει η διαβούλευση η οποία αποτελεί μια συνεχή διαδικασία διαλόγου με εμπλεκόμενους φορείς στη βάση του Οδηγού Διαβούλευσης.¹⁶

Παραδείγματος χάριν με τη *Σύμβαση του Άρχου για την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες* την οποία η Κυπριακή Δημοκρατία έχει επικυρώσει και έχει ενσωματώσει στη Κυπριακή Νομοθεσία¹⁷ οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να παρέχουν πληροφορίες που είναι σχετικές με το περιβάλλον οι οποίες κατέχονται από τις ίδιες ή για λογαριασμό τους, σε οποιοδήποτε αιτητή, χωρίς αυτός να οφείλει να επικαλεσθεί ή να αποδείξει ενδιαφέρον. Η υποχρέωση αυτή πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κατά την ετοιμασία νομοθετήματος το οποίο αφορά ή επηρεάζει το περιβάλλον.

4.4 Η προθεσμία σύνταξης

Με την έναρξη προώθησης ενός νομοπαρασκευαστικού έργου είναι σημαντικό να διεξαχθεί ορθή εκτίμηση του χρόνου και των πόρων που θα χρειαστεί να διατεθούν για την ολοκλήρωση του. Ο προγραμματισμός του νομοπαρασκευαστικού έργου πρέπει να είναι αρκετά ευέλικτος. Το νομοσχέδιο ή το προσχέδιο των Κ.Δ.Π. πρέπει να συντάσσεται έγκαιρα και, εν πάση περιπτώσει, τουλάχιστον 4 μήνες¹⁸ πριν την σκοπούμενη ημερομηνία θέσπισής του. Αυτός ο ελάχιστος χρόνος είναι αναγκαίος για να ολοκληρωθούν όλα τα ακόλουθα στάδια που ακολουθούν την σύνταξη του νομοσχεδίου ή του προσχεδίου¹⁹:

- ο νομοτεχνικός έλεγχος από τη Νομική Υπηρεσία,
- η έγκριση του νομοσχεδίου ή η έκδοση των κανονισμών ή του διατάγματος από το Υπουργικό Συμβούλιο²⁰,
- η ψήφιση του νομοσχεδίου σε νόμο ή, κατά περίπτωση, η έγκριση των κανονισμών από τη Βουλή των Αντιπροσώπων²¹,

¹⁶ <http://www.reform.gov.cy/gr>

<https://issuu.com/presidency-reform-cyprus/docs/17b2179171a184>

¹⁷ Βλέπε τον περί της Πρόσβασης του Κοινού σε Πληροφορίες που είναι Σχετικές με το Περιβάλλον Νόμο (Αρ. 119(Ι)/2004)

¹⁸ Βλέπε εγκύκλιο Γενικού Εισαγγελέα προς τους Υπουργούς με αρ. φακ. Γ.Ε.4.2.1.02.01.02 και αρ. Γ.Ε.55/2005, ημερ. 13.2.2006, αφορώσα την εναρμόνιση με το κοινοτικό δίκαιο.

¹⁹ Για λεπτομερή ανάλυση των σταδίων για προώθηση των διαφορετικών τύπων νομοθεσίας βλέπε το μέρος Β. Διαδικασία προώθησης νομοθεσίας

²⁰ Σε περίπτωση που το Υπουργικό Συμβούλιο είναι όντως η αρμόδια αρχή για την έκδοση των κανονισμών ή του διατάγματος. Εάν η αρμόδια αρχή για την έκδοση των κανονισμών ή του διατάγματος είναι άλλη, δεν χρειάζεται η υποβολή τους στο Υπουργικό Συμβούλιο, εκτός εάν η νομοθεσία προβλέπει την έκδοσή τους από άλλη αρμόδια αρχή αλλά την έγκρισή τους από το Υπουργικό Συμβούλιο.

²¹ Τα διατάγματα δεν υποβάλλονται στη Βουλή των Αντιπροσώπων για έγκριση, οι δε κανονισμοί υποβάλλονται εάν εκδίδονται από Υπουργό ή το Υπουργικό Συμβούλιο (άρθρο 3(1) του Νόμου 99 του 1989) βλ. σελ. 14 – 15, ή εάν, εν πάση περιπτώσει, αυτό προβλέπει η σχετική νομοθεσία.

- η έγκριση του νόμου από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας²²,
- η δημοσίευση του νόμου²³ ή της Κ.Δ.Π. στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας από το Κυβερνητικό Τυπογραφείο.

Σε περίπτωση νόμου ή Κ.Δ.Π. που αποσκοπεί στην εναρμόνιση με πράξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (Οδηγία, Κανονισμός, Απόφαση) η σύνταξη πρέπει ιδεωδώς να αρχίζει αμέσως μετά τη δημοσίευση της πράξης στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για να διασφαλιστεί η θέσπιση του νομοθετήματος εντός της προθεσμίας που θέτει η σχετική κοινοτική πράξη και να αποφευχθεί η λήψη νομικών μέτρων από την Επιτροπή κατά της Δημοκρατίας βάσει του Άρθρου 258 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

4.5 Νομοσχέδια

Το νομοσχέδιο συντάσσεται από το αρμόδιο Τμήμα²⁴, εφόσον διεξαχθεί διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς, εάν χρειάζεται, κατόπιν, υποβάλλεται κατά κανόνα σε νομοτεχνικό έλεγχο από τη Νομική Υπηρεσία, εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο²⁵ και υποβάλλεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς ψήφιση. Το νομοσχέδιο συζητείται στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή²⁶ και μετά στην ολομέλεια της Βουλής, η οποία είτε καταψηφίζει το νομοσχέδιο είτε το ψηφίζει σε νόμο με τις τυχόν τροποποιήσεις που επιθυμεί να επιφέρει σε αυτό. Ο νόμος εγκρίνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας²⁷ και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας από το Κυβερνητικό Τυπογραφείο²⁸.

4.6 Προτάσεις νόμων

Το Άρθρο 80 του Συντάγματος δίνει το δικαίωμα στους βουλευτές να συντάσσουν προτάσεις νόμου (παράγραφο 1) υπό τον όρο ότι η εφαρμογή τους δεν θα συνεπάγεται αύξηση των εξόδων του προϋπολογισμού (παράγραφος 2). Η πρόταση νόμου συζητείται στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή και μετά στην ολομέλεια της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία είτε καταψηφίζει την πρόταση νόμου είτε την ψηφίζει σε νόμο με τις τυχόν τροποποιήσεις που επιθυμεί να επιφέρει σε αυτήν. Ο νόμος επικυρώνεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας από το Κυβερνητικό Τυπογραφείο.

4.7 Κανονισμοί

Οι Κανονισμοί που εκδίδονται από Υπουργό ή το Υπουργικό Συμβούλιο συντάσσονται από το αρμόδιο Τμήμα, υποβάλλονται κατά κανόνα σε νομοτεχνικό έλεγχο από τη Νομική Υπηρεσία. Στη συνέχεια, υποβάλλονται στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς έγκριση²⁹, συζητούνται στην αρμόδια κοινοβουλευτική επιτροπή και μετά στην ολομέλεια της Βουλής η οποία είτε τους απορρίπτει (οπότε οι Κανονισμοί δεν τίθενται σε ισχύ) είτε τους εγκρίνει με τις τυχόν

²² Βλέπε σημείωση 12 στη σελ. 16.

²³ Βλέπε άρθρο 52 του Συντάγματος.

²⁴ Σύμφωνα με το Άρθρο 80.1 του Συντάγματος, η αρμοδιότητα υποβολής νομοσχεδίων ανήκει στους Υπουργούς.

²⁵ Βλ. Άρθρο 54(στ) του Συντάγματος.

²⁶ Βλ. Άρθρο 73.5 του Συντάγματος.

²⁷ Σημειώνεται ότι ο Πρόεδρος έχει δικαίωμα να μην εγκρίνει το νόμο όταν ασκεί το δικαίωμα αρνησικυρίας (Άρθρο 50 του Συντάγματος), το δικαίωμα αναπομπής του νόμου στη Βουλή των Αντιπροσώπων προς επανεξέταση (Άρθρο 51 του Συντάγματος), το δικαίωμα αναφοράς στο Ανώτατο Δικαστήριο για να γνωματεύσει για την συνταγματικότητα του ή για άλλο νομικό θέμα (Άρθρα 140 και 141 του Συντάγματος) ή το δικαίωμα προσφυγής στο Ανώτατο Δικαστήριο κατά του προϋπολογισμού (Άρθρο 138 του Συντάγματος).

²⁸ Βλ. Άρθρο 52 του Συντάγματος.

²⁹ Κατ' εφαρμογή ειδικής διάταξης στον εξουσιοδοτικό νόμο ή, στην απουσία τέτοιας διάταξης, κατ' εφαρμογή του άρθρου 3(1) των περί Καταθέσεως στη Βουλή των Αντιπροσώπων των Κανονισμών που Εκδίδονται με Εξουσιοδότηση Νόμου του 1989, (Νόμοι 99 του 1989, 227 του 1990 και 27(Ι) του 1992).

τροποποιήσεις που επιθυμεί να επιφέρει σε αυτούς. Τέλος, οι εγκριθέντες Κανονισμοί δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας από το Κυβερνητικό Τυπογραφείο.

Οι Κανονισμοί που εκδίδονται από αρμόδια αρχή άλλη από Υπουργό ή το Υπουργικό Συμβούλιο³⁰ συντάσσονται από την αρμόδια αρχή και υποβάλλονται σε νομοτεχνικό έλεγχο από τους νομικούς της αρμόδιας αρχής. Αν ο εξουσιοδοτικός νόμος απαιτεί την έγκρισή τους από το Υπουργικό Συμβούλιο ή τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό (στο εξής η «εγκριτική αρχή»), η εγκριτική αρχή είτε τους εγκρίνει είτε τους απορρίπτει. Ακολούθως δικαιούται να τους υποβάλει στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για νομοτεχνικό έλεγχο.

Αν όμως επιθυμεί τροποποίηση τους, διαβιβάζει τις προτεινόμενες τροποποιήσεις στην αρμόδια αρχή η οποία έχει τις ακόλουθες επιλογές:

- (α) να αποσύρει τους Κανονισμούς από την εγκριτική αρχή, να τους επανεκδώσει δεόντως τροποποιημένους και να τους υποβάλει για έγκριση στην εγκριτική αρχή,
- (β) να μην αποδεκτεί τις τροποποιήσεις και να αποσύρει τους Κανονισμούς, οπότε δεν τίθενται σε ισχύ,
- (γ) να μην αποδεκτεί τις τροποποιήσεις και να επιμένει στην έγκριση των κανονισμών ως έχουν από την εγκριτική αρχή, οπότε η τελευταία δικαιούται να μην τους εγκρίνει, με αποτέλεσμα να μην τεθούν σε ισχύ.

Οι Κανονισμοί που έχουν εκδοθεί από την αρμόδια αρχή και, όπου είναι νομικά απαραίτητο, έχουν εγκριθεί από την εγκριτική αρχή, δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας από το Κυβερνητικό Τυπογραφείο.

4.8 Διατάγματα και γνωστοποιήσεις

Τα Διατάγματα και οι γνωστοποιήσεις εκδίδονται από την αρμόδια αρχή την οποία προβλέπει ο νόμος.

Εάν ο νόμος προβλέπει την έγκριση του εκδοθέντος Διατάγματος από εγκριτική αρχή εφαρμόζονται κατ' αναλογία τα όσα προαναφέρθηκαν στην παράγραφο 3 για τους Κανονισμούς που χρήζουν έγκρισης. Τέλος, τα διατάγματα και οι γνωστοποιήσεις δημοσιεύονται από το Κυβερνητικό Τυπογραφείο στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

4.9 Γενικό σχόλιο για την έκδοση κανονισμών, διαταγμάτων ή γνωστοποιήσεων

Εάν ο εξουσιοδοτικός νόμος προβλέπει ειδική διαδικασία για την έκδοση κανονισμών, διαταγμάτων ή γνωστοποιήσεων, αυτή ακολουθείται, διαφορετικά η έκδοση δεν θα είναι έγκυρη. Για παράδειγμα, εάν ο εξουσιοδοτικός νόμος προβλέπει ότι πριν την έκδοση της Κ.Δ.Π., η αρμόδια αρχή λαμβάνει τη γνώμη κάποιου συμβουλευτικού σώματος, τότε η Κ.Δ.Π. πρέπει να τεθεί υπόψη αυτού του σώματος και να ληφθεί η γνώμη του από την αρμόδια αρχή πριν προχωρήσει η διαδικασία έκδοσης της Κ.Δ.Π.³¹.

4.10 Έλεγχος του κειμένου του νομοθετήματος το οποίο δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας από το καθ' ύλην αρμόδιο Τμήμα

³⁰ Για παράδειγμα, η Α.Τ.Η.Κ. δύναται να εκδίδει Κανονισμούς με την έγκριση του Υπουργικού Συμβουλίου δυνάμει του περί Υπηρεσίας Τηλεπικοινωνιών Νόμου (Κεφ. 43 ως έχει τροποποιηθεί).

³¹ Π.χ. το άρθρο 4(2) των περί Τροφίμων (Έλεγχος και Πώληση) Νόμων προβλέπει ότι ο Υπουργός Υγείας λαμβάνει τη γνώμη του Συμβουλίου Τροφίμων για κάθε προσχέδιο κανονισμών το οποίο επιθυμεί να υποβάλει στο Υπουργικό Συμβούλιο προς έκδοση.

Το καθ' ύλην αρμόδιο Τμήμα οφείλει να ελέγξει το κείμενο του νόμου ή της Κ.Δ.Π. που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και, αν υπάρχουν λάθη, να λάβει τα δέοντα μέτρα σε συνεργασία με τη Βουλή των Αντιπροσώπων (σε κάθε περίπτωση αν πρόκειται για νόμο και, αν πρόκειται για Κ.Δ.Π., σε περίπτωση που η Βουλή συμμετείχε στη διαδικασία θέσπισής της) και το Κυβερνητικό Τυπογραφείο για δημοσίευση της δέουσας διόρθωσης στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

4.11 Έκδοση πράξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση δύναται να θεσπίζει κανονισμούς, οδηγίες και αποφάσεις, που έχουν νομική ισχύ, καθώς και συστάσεις ή γνώμες, που δεν έχουν νομική ισχύ και είναι συμβουλευτικού χαρακτήρα (βλ. Άρθρο 249 της Συνθήκης ΕΚ) (τώρα Άρθρο 288 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Οι προαναφερόμενες πράξεις θεσπίζονται από τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Δημοκρατία συμμετέχει στη συζήτηση των σχετικών προσχεδίων στις Ομάδες Εργασίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και δικαιούται να ψηφίσει ή να καταψηφίσει ένα τέτοιο προσχέδιο με βάση τις διαδικασίες που ακολουθούνται στο εν λόγω Συμβούλιο. Η διαδικασία θέσπισης τέτοιων πράξεων καθορίζεται στα Άρθρα 293, 294, 296 και 297 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ. Σε περίπτωση που Ενωσιακή πράξη θίγει τα συμφέροντα της Δημοκρατίας, αυτή έχει τις ακόλουθες επιλογές:

- (α) να προσβάλει την πράξη στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με στόχο την ακύρωσή της, δυνάμει του Άρθρου Άρθρο 264 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ,
- (β) να μην εφαρμόσει την πράξη, με την έγκριση αρμόδιου οργάνου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στις περιορισμένες περιπτώσεις όπου το δικαίωμα μη εφαρμογής δίνεται είτε από την ίδια την πράξη είτε από την Συνθήκη Άρθρο 114 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της ΕΕ.

Υπενθυμίζεται επίσης ότι, όταν η ερμηνεία μιας πράξης της ΕΕ τίθεται ενώπιον του ΔΕΕ, η Δημοκρατία δικαιούται να παρέμβει, έστω και αν δεν είναι διάδικος, και να εισηγηθεί στο ΔΕΕ, την εύλογη ερμηνεία που εξυπηρετεί καλύτερα τα συμφέροντά της³².

Πρακτικές πληροφορίες για όλα τα στάδια της διαδικασίας προώθησης νομοθετημάτων βρίσκονται στο Παράρτημα Ι.

³² Βλέπε Άρθρα 23 και 40 του Πρωτοκόλλου περί Οργανισμού του Δικαστηρίου, το οποίο επισυνάπτεται στη Συνθήκη ΕΚ.

5. ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

Κάθε προσχέδιο Νομοσχεδίου που διαβιβάζεται στη **Νομική Υπηρεσία** θα πρέπει να συνοδεύεται από τα ακόλουθα έγγραφα:

1. Προσχέδιο Αιτιολογικής Έκθεσης
2. Ερωτηματολόγιο Ανάλυσης Αντίκτυπου, όταν απαιτείται
3. Πίνακας Αντιστοιχίας για τα εναρμονιστικά νομοσχέδια

Επίσης, σύμφωνα και με τον Οδηγό Ανάλυσης Αντίκτυπου, όταν απαιτείται Ανάλυση Αντίκτυπου, το συμπληρωμένο Ερωτηματολόγιο ΑΑ πρέπει να κοινοποιείται στη Μονάδα Διοικητικής Μεταρρύθμισης παράλληλα με την υποβολή της σχετικής νομοθετικής πρότασης στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο.

Γ.Ε.71/84 και 43/84/VII και ημ.24.6.86,

Γ.Ε.74/72/11, 4.2.32.12.01 και 4.2.32.12/V και ημ 30.10.2007

Γ.Ε.4.2.1.0.01.03 και ημ.18.1.2005

5.1 Σύνταξη Προσχεδίου Αιτιολογικής Έκθεσης

Το Προσχέδιο Αιτιολογικής Έκθεσης θα πρέπει με λιτό και περιεκτικό τρόπο να περιέχει το σκοπό του Νομοσχεδίου και περίληψη της προτεινόμενης νομοθεσίας. Αν η προτεινόμενη νομοθεσία είναι εναρμονιστική τότε επιπρόσθετα θα πρέπει να αναφέρεται η πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης η οποία μεταφέρεται σε εθνικό δίκαιο με το προτεινόμενο νομοσχέδιο. Σχετικές είναι οι εγκύκλιοι του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας με αρ. φακ: Γ.Ε:71/84 και ημ.24.6.1986 και 30.12.1986 και αναφορικά με τα εναρμονιστικά νομοσχέδια είναι η εγκύκλιος με αρ. φακ: Γ.Ε.: 55/2005 ημ.2.9.2014.

5.2 Ερωτηματολόγιο ανάλυσης αντίκτυπου προτεινόμενης νομοθεσίας

Κάθε νομοσχέδιο που διαβιβάζεται στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας θα πρέπει να συνοδεύεται από ερωτηματολόγιο ανάλυσης αντίκτυπου προτεινόμενης είτε Εθνικής είτε Εναρμονιστικής νομοθεσίας το οποίο πρέπει να συμπληρώνεται σύμφωνα με τον Οδηγό Ανάλυσης Αντίκτυπου. Πρόσθετα, σε περίπτωση εφαρμογής του SME Test στα πλαίσια της ΑΑ το ερωτηματολόγιο θα προωθείται από την Μονάδα Διοικητικής Μεταρρύθμισης (ΜΔΜ) στην Μονάδα Αξιολόγησης του SME Test. Η σχετική γνωμάτευση της Μονάδας Αξιολόγησης για το SME Test θα πρέπει να κοινοποιείται έγκαιρα στο αρμόδιο Υπουργείο (βλ. Οδηγό ΑΑ) και να αποτελεί μέρος του ολοκληρωμένου Ερωτηματολογίου ΑΑ που υποβάλλεται στο Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων μαζί με το νομοσχέδιο.

5.3 Πίνακας Αντιστοιχίας για τα εναρμονιστικά νομοσχέδια

Σε περίπτωση εναρμονιστικής με το ευρωπαϊκό δίκαιο νομοθεσίας πρέπει να υποβάλλεται συγκριτικός πίνακας αντιστοιχίας των προνοιών της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και των αντίστοιχων στο προτεινόμενο νομοσχέδιο. Η ύπαρξη πίνακα αντιστοιχίας αποτελεί ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο στις περιπτώσεις ογκώδους και/ή πολύπλοκης νομοθεσίας.

Κάθε προσχέδιο Νομοσχεδίου που κατατίθεται στη **Βουλή** θα πρέπει να συνοδεύεται, επιπλέον και από Εισηγητική Έκθεση:

5.4 Εισηγητική Έκθεση

Το περιεχόμενο της Έκθεσης δεν διαφέρει ουσιαστικά από την Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο, εκτός από το διατακτικό της Πρότασης, το οποίο αντικαθίσταται από την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου. Η Εισηγητική Έκθεση πρέπει να είναι σύντομη και να μην υπερβαίνει τις 2 σελίδες (σχετικές κατευθυντήριες γραμμές περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι)

6. ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΑΠΟΡΡΕΟΥΝ ΑΠΟ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΑ

Με την έναρξη ισχύος ενός νομοθετήματος, δημιουργούνται συνήθως διάφορες υποχρεώσεις και προκύπτουν ενέργειες που πρέπει να προωθηθούν από το Υπουργικό Συμβούλιο, Υπουργό ή άλλο κρατικό αξιωματούχο, υπηρεσίες ή τμήματα κτλ. Εφόσον, το προσχέδιο του νομοθετήματος προβλέπει την έκδοση διαταγμάτων, τη σύσταση επιτροπών, ή άλλων κανονιστικών πράξεων ή και άλλες ενέργειες απαραίτητες για την αποτελεσματική εφαρμογή της νομοθεσίας, τα προσχέδια αυτών των πράξεων θα πρέπει να ετοιμάζονται παράλληλα με την ετοιμασία του προσχεδίου του νομοθετήματος ούτως ώστε με την έναρξη ισχύος του νομοθετήματος η Αρμόδια Αρχή να είναι σε θέση να εκπληρώσει άμεσα τις υποχρεώσεις της και να προωθήσει τις απαραίτητες ενέργειες για την εφαρμογή της νομοθεσίας.

Επίσης, σύμφωνα με την Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αριθμό 62.282 ημερομηνίας 29/06/2005 και δια Πράξεως του Προέδρου της Δημοκρατίας, η Επίτροπος Νομοθεσίας επισημαίνει υποχρεώσεις για την Εκτελεστική Εξουσία που απορρέουν από νομοθετήματα που αφορούν το Υπουργικό Συμβούλιο, Υπουργό, Ανεξάρτητο Αξιωματούχο, Υπηρεσίες, Τμήμα, κ.τ.λ., εκδίδει συγκεκριμένες οδηγίες για συμμόρφωση και ετοιμάζει και υποβάλλει σχετικό ενημερωτικό σημείωμα στο Υπουργικό Συμβούλιο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΣΤΑΔΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ ΠΡΟΣΧΕΔΙΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΟΣ

A. Στάδιο υποβολής προσχεδίου του νομοθετήματος στη Νομική Υπηρεσία

1. Στο στάδιο αυτό, το προσχέδιο του νομοθετήματος αποστέλλεται στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για τον απαιτούμενο νομοτεχνικό έλεγχο σε έντυπη μορφή και με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη διεύθυνση att.gen@law.gov.cy. Στη περίπτωση που τα νομοθετήματα αφορούν Εναρμόνιση με το Ενωσιακό Δίκαιο τότε αυτά αποστέλλονται στον Τομέα της ΕΕ της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και στη διεύθυνση headeuder@euderp.law.gov.cy (σχετική η Εγκύκλιος του Γενικού Εισαγγελέα με αρ. φακ. 71/1984/3 και ημερομηνία 4 Απριλίου 2006).

2. Όπου εφαρμόζεται, δεδομένων των σχετικών εξαιρέσεων, το προσχέδιο του νομοθετήματος πρέπει να συνοδεύεται από το κατάλληλο **Ερωτηματολόγιο Ανάλυσης του Αντίκτυπου**, σωστά και πλήρως συμπληρωμένο βάση των σχετικών οδηγιών που παρέχει ο Οδηγός ΑΑ, ενώ ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δίνεται στη διεξαγωγή και την αποτύπωση των αποτελεσμάτων της απαιτούμενης διαβούλευσης, ακολουθώντας τον Οδηγό Διαβούλευσης.

3. Σε περίπτωση εφαρμογής της ΑΑ, τα πιο πάνω έγγραφα θα πρέπει παράλληλα να κοινοποιούνται για σκοπούς παρακολούθησης στην ΜΔΜ, ενώ πρόσθετα σε περίπτωση εφαρμογής του SME Test στα πλαίσια της ΑΑ αυτά θα προωθούνται από την ΜΔΜ στην Μονάδα Αξιολόγησης του SME Test. Η σχετική γνωμάτευση της Μονάδας Αξιολόγησης για το SME Test θα πρέπει να κοινοποιείται έγκαιρα στο αρμόδιο Υπουργείο (βλ. Οδηγό ΑΑ) και να αποτελεί μέρος του ολοκληρωμένου Ερωτηματολογίου ΑΑ που υποβάλλεται στο Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων μαζί με το νομοσχέδιο. Τα αναθεωρημένα **Ερωτηματολόγια ΑΑ**, τίθενται σε ισχύ από 1^η Ιανουαρίου 2017, <http://www.reform.gov.cy/gr/αναπτυξιακή-μεταρρύθμιση/βελτίωση-ρυθμιστικού-πλαισίου/ανάλυση-του-αντικτύπου-των-νομοθετικών-προτάσεων>. Στην περίπτωση εναρμονιστικής με το Ευρωπαϊκό Δίκαιο νομοθεσίας, το συμπληρωμένο Ερωτηματολόγιο ΑΑ συνοδεύεται και από το συμπληρωμένο Πίνακα Κατάθεσης Στοιχείων³³.

4. Σημειώνεται ότι, με εγκύκλιο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας με αρ. φακ. 71/84/4 και ημερομηνία 8 Απριλίου 2010, όσα προτεινόμενα νομοθετήματα υποβάλλονται στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για νομοτεχνικό έλεγχο, χωρίς να συνοδεύονται από δεόντως συμπληρωμένο **Ερωτηματολόγιο Ανάλυσης του Αντίκτυπου**, επιστρέφονται στους αποστολείς για σωστή συμπλήρωση του Ερωτηματολογίου και επανυποβολή στη Νομική Υπηρεσία.

5. Με βάση Εγκύκλιο του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας με αρ. φακ. 71/1984/4 και ημερομηνία 24 Αυγούστου 2010, η Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας από την 1^η Σεπτεμβρίου 2010, θα δέχεται για νομοτεχνικό έλεγχο προσχέδια νομοθετήματος που υποβάλλονται μόνον από τα Υπουργεία και όχι από Τμήματα/Υπηρεσίες τους. Επιπρόσθετα, με βάση την ίδια Εγκύκλιο, το προσχέδιο θα πρέπει να είναι γραμμένο με ψηφία μεγέθους 12pts και σε διπλά διαστήματα μεταξύ παραγράφων και γραμμών για διευκόλυνση του νομοτεχνικού ελέγχου.

³³ Ο πίνακας παρουσιάζει την αντιστοιχία των προνοιών της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και των αντίστοιχων στο προτεινόμενο νομοσχέδιο. Ο εν λόγω πίνακας υποβαλλόταν παλαιότερα στη Βουλή των Αντιπροσώπων για εναρμονιστικά νομοσχέδια ενώ από το 2010 κι έπειτα ενσωματώθηκε, ως συνοδευτικό, στο Ερωτηματολόγιο ΑΑ. Η υποχρέωση αποστολής του στη Νομική Υπηρεσία παραμένει.

6. Αναφορικά με τα κυρωτικά νομοσχέδια διεθνών συμβάσεων³⁴/ συμφωνιών, τα οποία αποστέλλονται για νομοτεχνικό έλεγχο στη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, θα πρέπει να συνοδεύονται από φωτοαντίγραφο της Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου (ή τουλάχιστο αριθμό και ημερομηνία), με την οποία εγκρίνεται η υπογραφή ή προσχώρηση στις συμβάσεις, πρωτόκολλα κτλ (σχετική είναι η εγκύκλιος του Γενικού Εισαγγελέα με αρ. φακ. 71/1984/4 και ημερομηνία 2 Δεκεμβρίου 2010).

7. Αναφορικά με προσχέδια κανονισμών για σχέδια συντάξεων και χορηγημάτων, αυτά θα πρέπει να αποστέλλονται από τα Υπουργεία πρώτα στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, το οποίο είναι το πλέον αρμόδιο Τμήμα για να ελέγχει τη ορθότητα του περιεχομένου τους, και στη συνέχεια, το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού αποστέλλει τα προσχέδια στη Νομική Υπηρεσία για νομοτεχνικό έλεγχο (σχετική είναι η πρόσφατη εγκύκλιος του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας με αρ. φακ. 71/1984/4).

B. Στάδιο υποβολής προσχεδίου του νομοθετήματος στο Υπουργικό Συμβούλιο

1. Μετά την ολοκλήρωση του νομοτεχνικού ελέγχου από τη Νομική Υπηρεσία, υποβάλλεται Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο. Η Πρόταση, σύμφωνα με τη σχετική Εγκύκλιο της Γραμματείας του Υπουργικού Συμβουλίου, με αρ. 127 και ημερ. 30.1.2016, θα πρέπει-

- (1) να μην υπερβαίνει τις δύο (2) σελίδες,
- (2) να είναι σαφής,
- (3) να αναφέρει-
 - (α) την ανάγκη που έχει επιβάλει την ετοιμασία του νομοθετήματος,
 - (β) τα κύρια χαρακτηριστικά του, και
 - (γ) τις απόψεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Σε περίπτωση που η Πρόταση απαιτεί εκτενέστερη ανάλυση που υπερβαίνει τις δύο (2) σελίδες, θα πρέπει να συνοδεύεται από σύντομο περιληπτικό και περιεκτικό κείμενο, περίπου μισής έως μίας σελίδας, το οποίο θα ενσωματώνεται αυτούσιο στα πρακτικά του Υπουργικού Συμβουλίου.

Για τις κατευθυντήριες γραμμές ως προς την ετοιμασία της Πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο, δες την Παράγραφο ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ. Σχετικό πρότυπο Πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο, με όλα τα χαρακτηριστικά τα οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει, παρουσιάζεται ως ξεχωριστό Παράρτημα στην υπό αναφορά Εγκύκλιο της Γραμματείας Υπουργικού Συμβουλίου.

2. Η Πρόταση πρέπει να συνοδεύεται από-

- (1) *προσχέδιο του νομοθετήματος,*
- (2) *Αιτιολογική Έκθεση (μόνο για προσχέδια νομοσχεδίων), στην οποία αναφέρεται συνοπτικά ο σκοπός του νομοσχεδίου, και η οποία υπογράφεται από το Γενικό Εισαγγελέα, και*
- (3) *Ερωτηματολόγιο Ανάλυσης Αντίκτυπου, δεόντως συμπληρωμένο.*

3. Σημειώνεται ότι, στις περιπτώσεις υποβολής προσχεδίων κανονισμών, στη σχετική Πρόταση θα πρέπει να γίνεται αναφορά κατά πόσον αυτοί εξαιρούνται από τη διαδικασία κατάθεσης και

³⁴ Διεθνείς, διμερείς ή πολυμερείς συμβάσεις και πρωτόκολλα, ή τροποποίησή τους, ή τροποποίηση καταστατικών διεθνών οργανισμών ή άλλων πράξεων.

έγκρισής τους από τη Βουλή των Αντιπροσώπων.

4. Ενόψει της εφαρμογής της πλήρους ηλεκτρονικής διαχείρισης των διαδικασιών λειτουργίας των Συνεδριών του Υπουργικού Συμβουλίου, η οποία αναφέρεται αποκλειστικά και μόνο στις μη διαβαθμισμένες Προτάσεις, καθορίστηκε ότι αυτές θα πρέπει να υποβάλλονται τόσο ηλεκτρονικά όσο και σε έντυπη μορφή, σε 10 μόνο αντίγραφα, σε αντίθεση με τις διαβαθμισμένες Προτάσεις (Άκρως Απόρρητες, Απόρρητες, Εμπιστευτικές, Περιορισμένης Χρήσης), οι οποίες καθορίστηκε ότι θα πρέπει να υποβάλλονται και να κατατίθενται στη Γραμματεία Υπουργικού Συμβουλίου σε 30 αντίγραφα. Σε κάθε μια από τις περιπτώσεις αυτές τα θέματα θα πρέπει να υποβάλλονται προς τη Γραμματεία Υπουργικού Συμβουλίου το αργότερο μέχρι τις 2:30 μ.μ. της Παρασκευής που προηγείται της Συνεδρίας. Σχετική με τα συναφή ζητήματα είναι η Εγκύκλιος της Γραμματείας Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 128, ημερομηνίας 11.6.2016.

5. Το Υπουργικό Συμβούλιο εγκρίνει ή απορρίπτει το προτεινόμενο νομοθέτημα. Σε περίπτωση έγκρισης, το Υπουργικό Συμβούλιο, με την έκδοση σχετικής απόφασης του, εξουσιοδοτεί τον αρμόδιο Υπουργό να καταθέσει το νομοθέτημα στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση/έγκριση, αναλόγως της φύσης του προτεινόμενου νομοθετήματος.

6. Στην περίπτωση Διατάγματος, αυτό αποστέλλεται απευθείας στο Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας για δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

A. ΤΙΤΛΟΣ

1. Σε κάθε Πρόταση που ετοιμάζεται για να υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο, θα πρέπει να αναγράφεται ο αρ. φακέλου στον οποίο αφορά το θέμα του νομοθετήματος και τα αρχικά του αρμόδιου Υπουργείου, στο πάνω μέρος αριστερά. Στη συνέχεια ακολουθεί ο σχετικός τίτλος. Επίσης, εάν η Πρόταση είναι Εμπιστευτική, Απόρρητη ή Άκρως Απόρρητη, αυτό θα πρέπει να φαίνεται ακριβώς κάτω από τον αριθμό φακέλου, όπως φαίνεται στο παράδειγμα πιο κάτω:

«Αρ. φακέλου, π.χ. Υ.Ο.10.10.100 (δηλ. Πρόταση του Υπ. Οικονομικών)»

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΗ / ΑΠΟΡΡΗΤΗ / ΑΚΡΩΣ ΑΠΟΡΡΗΤΗ

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Τίτλος: Νομοσχέδιο (Κανονισμός) με τίτλο «Ο περί..... Νόμος του 2016»

2. Ο τίτλος της Πρότασης πρέπει να αναγράφεται στην ελληνική γλώσσα, αλλά εάν χρειάζεται να συμπεριληφθεί και στην αγγλική, τότε ο αγγλικός τίτλος αναγράφεται σε παρένθεση.

3. Συστήνεται να παραμένει κενός χώρος, περίπου 2εκ. στο πάνω μέρος της πρώτης σελίδας της Πρότασης για σκοπούς χρήσης από τη Γραμματεία του Υπουργικού Συμβουλίου (σφράγισμα) και 5 εκ. στο πάνω μέρος δεξιά.

B. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στην εισαγωγή θα πρέπει να περιλαμβάνονται συνοπτικά και με σαφήνεια τα ακόλουθα:

- ο σκοπός του νομοθετήματος, ο οποίος να είναι ξεκάθαρος και σαφής, και να

αναφέρεται σε συντομία,

- η αναγκαιότητα ετοιμασίας του εν λόγω νομοθετήματος, αναφορά στο κατά πόσο είναι νέα νομοθεσία ή καταργεί/τροποποιεί/αντικαθιστά υφιστάμενη νομοθεσία.

Γ. ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Στο κύριο μέρος, κρίνεται σκόπιμο να συμπεριλαμβάνονται, όπου εφαρμόζονται, τα ακόλουθα:

1. Σύντομη περιγραφή του ιστορικού του νομοθετήματος (από πού ξεκίνησε η ανάγκη για θέσπιση του και τα στάδια που ακολούθησαν) και σύντομη αναφορά στην υφιστάμενη κατάσταση,
2. Σύντομη περιγραφή των κύριων σημείων/προνοιών που εισάγονται/καταργούνται/τροποποιούνται/αντικαθίστανται.
3. Σύντομη περιγραφή των λόγων για τους οποίους ετοιμάστηκε το εν λόγω νομοθέτημα (π.χ. εναρμονιστικό/κύρωση διεθνής σύμβασης/επίλυση χρόνιων προβλημάτων/εξωτερικοί παράγοντες κτλ.)
4. Συνοπτική αναφορά σε τυχόν περιβαλλοντικές/κοινωνικές/οικονομικές επιπτώσεις. Ιδιαίτερη αναφορά μπορεί να γίνει στις επιπτώσεις που θα έχει η προτεινόμενη νομοθεσία στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις 41 αλλά και στις δομές της δημόσιας υπηρεσίας. Επίσης, αναφορά μπορεί να γίνει στη διεξαγωγή περιβαλλοντικών ή άλλων μελετών.
5. Αναφορά στο ύψος τυχόν δαπάνης που προκύπτει από την υιοθέτηση του νομοθετήματος (π.χ. δημιουργία νέου θεσμού, προσθήκη νέων θέσεων κτλ.).
6. Αναφορά στο κατά πόσο υπάρχουν ή όχι εγκεκριμένες σχετικές πιστώσεις.
7. Συνοπτική αναφορά στη διαδικασία διαβούλευσης που προηγήθηκε με τους εμπλεκόμενους φορείς και αναφορά σε τυχόν σημαντικές εν-στάσεις τους. Σε περίπτωση που δεν έχει προηγηθεί δημόσιος διάλογος, να επεξηγηθούν οι λόγοι.
8. Αναφορά στο πότε η προτεινόμενη νομοθεσία θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ και κατά πόσο υπάρχει χρονικός περιορισμός ως προς τη δημοσίευση της στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας. Σημείωση: Συστήνεται όπως το κύριο μέρος μη ξεπερνά τις 4-5 παραγράφους.

Δ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ - ΔΙΑΤΑΚΤΙΚΟ

Η τελευταία παράγραφος της Πρότασης, δηλαδή το διατακτικό μέρος, περιλαμβάνει την εισήγηση του αρμόδιου Υπουργού, για την οποία το Υπουργικό Συμβούλιο καλείται να αποφασίσει ανάλογα. Συστήνεται όπως η εν λόγω παράγραφος διαμορφώνεται ως ακολούθως:

«Ο Υπουργός (ο αρμόδιος Υπουργός που υποβάλλει την Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο), ο οποίος είναι ο εισηγητής της Πρότασης αυτής, θα καλέσει το Υπουργικό Συμβούλιο:

(α) να εγκρίνει το συνημμένο νομοσχέδιο (κανονισμό), και

(β) να τον εξουσιοδοτήσει να το καταθέσει στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση (έγκριση) του σε νόμο (κανονισμό)».

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ημερομηνία

«Αρχικά λειτουργού που ετοίμασε την Πρόταση», π.χ. ΣΟ

Γ. Στάδιο υποβολής του νομοθετήματος στη Βουλή των Αντιπροσώπων

1. Μετά την έγκριση του προσχεδίου του νομοθετήματος από το Υπουργικό Συμβούλιο, (εκτός και εάν πρόκειται για προσχέδιο Διατάγματος όπως γίνεται αναφορά στην παράγραφο 6 του προηγούμενου Σταδίου) κατατίθεται για ψήφιση/έγκριση στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Σημειώνεται ότι οι νόμοι, και οι Κ.Δ.Π., μετά την ψήφιση τους, με την κατάθεσή ψήφιση/έγκριση τους στη Βουλή των Αντιπροσώπων, δημοσιεύονται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

2. Το νομοθέτημα που υποβάλλεται στη Βουλή, συνοδεύεται από τα ακόλουθα:

(1) Εισηγητική Έκθεση

Βλέπε τις κατευθυντήριες γραμμές που ακολουθούν στο τέλος του κειμένου αυτού.

(2) Αιτιολογική Έκθεση

Είναι η Αιτιολογική Έκθεση που υπογράφεται από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.

(3) Ερωτηματολόγιο Ανάλυσης Αντίκτυπου, δεόντως συμπληρωμένο.

3. Τα πιο πάνω έγγραφα αποστέλλονται στο Γενικό Διευθυντή της Βουλής των Αντιπροσώπων με καλυπτική επιστολή. Σύμφωνα με εγκυκλίους της Βουλής των Αντιπροσώπων θα πρέπει να εφαρμόζονται οι ακόλουθες διαδικασίες:

- (1) Υποβολή εγγράφων σε εκατόν (100) αντίγραφα (καθαρά και όχι φωτοτυπίες), τα οποία αποστέλλονται και σε ηλεκτρονική μορφή σε ψηφιακό δισκάκι (CD και όχι δισκέτα). Συνήθης πρακτική είναι και η αποστολή των εγγράφων στην ηλεκτρονική διεύθυνση archives2@parliament.cy. Σημειώνεται ότι η Βουλή για να θεωρήσει ολοκληρωμένη την κατάθεση νομοσχεδίων και Κανονισμών αυτή θα πρέπει να ολοκληρώνεται το αργότερο μέχρι τη 10^η πρωινή της Πέμπτης, ήτοι 24 ώρες προ της έναρξης της τακτικής συνεδρίας της ολομέλειας του σώματος, η οποία θα συγκαλείται το πρωινό της αμέσως επόμενης Παρασκευής.

Νομοσχέδια τα οποία θα υποβάλλονται από την εκτελεστική εξουσία μετά τη 10.00η πρωινή της Πέμπτης, δε θα γίνονται δεκτά προς κατάθεση στη συνεδρία της ολομέλειας που ακολουθεί την ημέρα αυτή, δηλαδή την Παρασκευή, αλλά την αμέσως επομένη αυτής συνεδρία της ολομέλειας. (βλέπε εγκύκλιο αρ. 1/2017, ημερομηνίας 4 Ιανουαρίου 2017 και εγκύκλιο αρ. φακ. 05.13.007, ημερομηνίας 16 Ιουλίου 2010)

Αναφορικά με την κατάθεση εγγράφων για τον κρατικό προϋπολογισμό, με βάση εγκύκλιο της Βουλής των Αντιπροσώπων ημερομηνίας 13/10/10, θα πρέπει να υποβάλλονται σε ψηφιακή μορφή και να αποστέλλονται ηλεκτρονικά στη διεύθυνση

parliamentary-committees@parliament.cy.

Σημειώνεται ότι σε καμία περίπτωση δεν γίνεται πλέον αποδεκτή η υποβολή νομοσχεδίων/σημειωμάτων/άλλων σχετικών εγγράφων σε δισκέτα, λόγω τεχνολογικής αναβάθμισης των ηλεκτρονικών υπολογιστών της Βουλής των Αντιπροσώπων.

- (2) Τα κείμενα των εγγράφων που αποστέλλονται ηλεκτρονικά δεν πρέπει να διαφέρουν από τα αντίγραφα, δηλαδή, τυχόν τροποποιήσεις ή/και διορθώσεις, να γίνονται και στις δύο μορφές εγγράφων.
- (3) Σε περίπτωση που τα έγγραφα δεν είναι πλήρως συμπληρωμένα δε θα προωθούνται για κατάθεση, προτού συμπληρωθούν πλήρως.
- (4) Όσον αφορά τις γραμματοσειρές σύνταξης των σχεδίων νόμου, γίνεται εισήγηση αυτά να είναι δακτυλογραφημένα σε ενάμιση διάστημα και με χαρακτήρες μεγέθους 12, για να διευκολύνεται η νομοτεχνική επεξεργασία τους.
- (5) Η πρόταση στους Κανονισμούς ενσωματώνεται στο κείμενο που αποστέλλεται για κατάθεση στη Βουλή των Αντιπροσώπων, ούτως ώστε μετά την έγκρισή τους, να είναι εφικτή η δημοσίευσή τους εντός των χρονικών πλαισίων που καθορίζεται από το Σύνταγμα.
- (6) Όλα τα νομοσχέδια πριν την επίσημη κατάθεση τους στη Βουλή σε συνέδρια της ολομέλειας, θα υποβάλλονται σε προκαταρκτικό έλεγχο από τις υπηρεσίες της Βουλής για να διαπιστώνεται κατά πόσο συνοδεύονται με όλα τα έγγραφα τα οποία θεσμικά απαιτείται να συνυποβάλλονται από τα αρμόδια υπουργεία, τα οποία επιπροσθέτως θα πρέπει να είναι δεόντως συμπληρωμένα, ήτοι-
 - Ερωτηματολογίου Ανάλυσης Αντικτύπου, δεόντως συμπληρωμένου, σύμφωνα με τον αντίστοιχο Οδηγό Συμπλήρωσης Ανάλυσης Αντικτύπου.
 - Αιτιολογικής Έκθεσης υπογεγραμμένης από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.
 - Πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο.
 - Προκειμένου περί δευτερογενούς νομοθεσίας (Κανονισμών), απαραίτητως σχετικής Εισηγητικής Έκθεσης πέραν της Πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο.
 - Προκειμένου περί διεθνών συμβάσεων, της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου για την έγκριση του κυρωτικού νομοσχεδίου της αντίστοιχης διεθνούς συμφωνίας, αντιγράφου της απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου που εξουσιοδοτεί την υπογραφή της συμφωνίας, το τελικό επίσημο της συμφωνίας στο οποίο να εμφανίζονται οι υπογραφές των συμβαλλόμενων κρατών, το επίσημο ελληνικό κείμενο της συμφωνίας και όπου δεν υπάρχει τέτοιο επίσημο ελληνικό κείμενο απαραίτητων η ελληνική μετάφραση αυτού.
 - Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου θα ήταν πολύ χρήσιμο να συνοδεύει όλα τα νομοσχέδια και τους Κανονισμούς έστω και με τη μορφή προσχεδίου.
- (7) Σε περίπτωση που διαπιστώνεται ότι οποιοδήποτε νομοσχέδιο έχει αρμοδίως υποβληθεί στη Βουλή χωρίς να συνοδεύεται από ένα ή περισσότερα από τα απαιτούμενα έγγραφα ή χωρίς ένα ή περισσότερα εξ' αυτών να είναι δεόντως συμπληρωμένα, αυτό δε θα γίνεται δεκτό προς κατάθεση και θα επιστρέφεται στο αρμόδιο Υπουργείο.
- (8) Δεν θα γίνονται δεκτά νομοσχέδια για τα οποία ύστερα από τεχνικό έλεγχο

διαπιστώνεται, ότι τα κείμενα τους σε έντυπη μορφή δεν συνάδουν με τα αποσταλθέντα σε ψηφιακή μορφή ή δε συνάδουν με την ηλεκτρονική μορφή (format), στην οποία θα απαιτηθεί να κατατίθενται στη Βουλή (γραμματοσειρά, αρίθμηση κ.α.)

- (9) Όσον αφορά τη μορφή των νομοσχεδίων των Ημικρατικών Οργανισμών να ακολουθείται κατά το δυνατό η μορφή με την οποία ο προϋπολογισμοί του προηγούμενου έτους έχουν ψηφιστεί και δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας όσον αφορά τη σύνταξη και το λεκτικό.

Οι Πίνακες δαπανών/εσοδών και οι ισολογισμοί να είναι σε μορφή Excel και να ενσωματώνονται στο κείμενο του Word διατηρώντας τα σωστά περιθώρια ώστε να υπάρχει δυνατότητα επέμβασης στους πάνω πίνακες για τυχόν διορθώσεις.

- (10) Τα νομοσχέδια που κατατίθενται στη Βουλή επιβάλλεται με βάση το άρθρο 80 του Συντάγματος να υπογράφονται από τον καθ' ύλην αρμόδιο Υπουργό.

- (11) Στη περίπτωση κατάθεσης νομοσχεδίων, τα οποία ζητείται να εγκριθούν/ψηφιστούν από τη Βουλή με τη μορφή του κατεπείγοντος ισχύει η εγκύκλιος της Βουλής, ημερομηνίας 31 Δεκεμβρίου 2012.

- (12) Κατά τη κατάθεση εναρμονιστικών νομοσχεδίων/Κανονισμών, κρίνεται απαραίτητη η σαφής αναφορά στη χρονική προθεσμία εναρμόνισης με το ευρωπαϊκό κερτημένο στις περιπτώσεις στις οποίες η χρονική προθεσμία που προβλέπεται στην οδηγία έχει ήδη παρέλθει (εκπρόθεσμη νομοθετική εναρμόνιση). Στις εν λόγω περιπτώσεις υπογραμμίζεται η ανάγκη πληροφόρησης αναφορικά με τα εξής θέματα: (α) κατά πόσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει κινήσει διαδικασία παράβασης κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας (β) σε ποιο στάδιο βρίσκεται η εν λόγω διαδικασία (πρώτο στάδιο-προειδοποιητική επιστολή/δεύτερο στάδιο – αιτιολογημένη γνώμη) (γ) Η καταληκτική ημερομηνία εναρμόνισης – αν υπάρχει – που έχει δοθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στα πλαίσια της διαδικασίας παράβασης. Περαιτέρω, κρίνεται απαραίτητη η κατάθεση του περιεχομένου της σχετικής αλληλογραφίας στη Βουλή των Αντιπροσώπων. (σχετική η εγκύκλιος της Γενικής Διευθύντριας της Βουλής προς τους Γενικούς Διευθυντές Υπουργείων και τη Γενική Διεύθυνση Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων, Συντονισμού και Ανάπτυξης ημερ. 10 Φεβρουαρίου 2015.)

- (13) Στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η νομοθετική εναρμόνιση με το ευρωπαϊκό κερτημένο πραγματοποιείται στο πλαίσιο της διαδικασίας «EU Pilot» προτείνεται όπως κατατίθεται στη Βουλή των Αντιπροσώπων η σχετική αλληλογραφία μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αρμοδίων αρχών της Δημοκρατίας, έτσι ώστε τα μέλη του κοινοβουλίου να ενημερώνονται πληρέστερα αναφορικά με τις παρατηρήσεις της ΕΕ σε σχέση με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις.

- (14) Στην περίπτωση προώθησης εναρμονιστικών νομοσχεδίων, να εμφανίζονται πάντοτε στο προοίμιο που προηγείται των ρυθμίσεων του βασικού νόμου όλες οι εκάστοτε τροποποιήσεις των σχετικών Οδηγιών.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**A. ΤΙΤΛΟΣ**

Σε κάθε Εισηγητική Έκθεση για κατάθεση νομοθετήματος στη Βουλή των Αντιπροσώπων, θα πρέπει να αναγράφεται ο αρ. φακέλου στον οποίο αφορά το νομοθέτημα και τα αρχικά του αρμόδιου Υπουργείου, στο πάνω μέρος αριστερά. Στη συνέχεια ακολουθεί ο σχετικός τίτλος, όπως φαίνεται στο παράδειγμα πιο κάτω:

«Αρ. φακέλου, π.χ. Υ.Ο.10.10.100 (δηλ. Νομοθέτημα του Υπ. Οικονομικών)»

ΕΙΣΗΓΗΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Τίτλος: Νομοσχέδιο (Κανονισμός) με τίτλο «Ο περί.....Νόμος του 2016»

B. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Στην εισαγωγή της Εισηγητικής Έκθεσης θα πρέπει να γίνεται σαφής αναφορά στην έγκριση του προσχεδίου του νομοθετήματος από το Υπουργικό Συμβούλιο, ως ακολούθως:

«Το Υπουργικό Συμβούλιο στη συνεδρία του στις ενέκρινε το νομοσχέδιο (κανονισμό) με τίτλο «.....» και εξουσιοδότησε τον Υπουργό.....(ο αρμόδιος Υπουργός που υπέβαλλε την Πρόταση προς το Υπουργικό Συμβούλιο) να το καταθέσει στη Βουλή των Αντιπροσώπων για ψήφιση (έγκριση) του σε νόμο».

2. Επίσης, στην εισαγωγή θα πρέπει να περιλαμβάνονται συνοπτικά και με σαφήνεια τα ακόλουθα:

- ο σκοπός του νομοθετήματος, ο οποίος να είναι ξεκάθαρος και σαφής, και να αναφέρεται σε συντομία,
- η αναγκαιότητα ετοιμασίας του εν λόγω νομοθετήματος,
- αναφορά στο κατά πόσο είναι νέα νομοθεσία ή καταργεί/τροποποιεί/αντικαθιστά υφιστάμενη νομοθεσία.

Γ. ΚΥΡΙΟ ΜΕΡΟΣ

Το κύριο μέρος της Εισηγητικής Έκθεσης δεν διαφέρει από το αντίστοιχο μέρος της Πρότασης προς το Υπουργικό Συμβούλιο. Στο κύριο μέρος, κρίνεται σκόπιμο να συμπεριλαμβάνονται, όπου εφαρμόζονται, τα ακόλουθα:

1.Σύντομη περιγραφή του ιστορικού του νομοθετήματος (από πού ξεκίνησε η ανάγκη για θέσπιση του και τα στάδια που ακολούθησαν) και σύντομη αναφορά στην υφιστάμενη κατάσταση.

2.Σύντομη περιγραφή των κύριων σημείων/προνοιών που εισάγονται/καταργούνται/τροποποιούνται/αντικαθίστανται.

3.Σύντομη περιγραφή των λόγων για τους οποίους ετοιμάστηκε το εν λόγω νομοθέτημα (π.χ. εναρμονιστικό/κύρωση διεθνής σύμβασης/επίλυση χρόνιων προβλημάτων/εξωτερικοί παράγοντες κτλ.)

4.Συνοπτική αναφορά σε τυχόν περιβαλλοντικές/κοινωνικές/οικονομικές επιπτώσεις. Ιδιαίτερη αναφορά μπορεί να γίνει στις επιπτώσεις που θα έχει η προτεινόμενη νομοθεσία στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις αλλά και στις δομές της δημόσιας υπηρεσίας. Επίσης, αναφορά μπορεί να γίνει στη διεξαγωγή περιβαλλοντικών ή άλλων μελετών.

5.Αναφορά στο ύψος τυχόν δαπάνης που προκύπτει από την υιοθέτηση του νομοθετήματος (π.χ. δημιουργία νέου θεσμού, προσθήκη νέων θέσεων κτλ.).

6. Αναφορά στο κατά πόσο υπάρχουν ή όχι εγκεκριμένες σχετικές πιστώσεις.

7. Συνοπτική αναφορά στη διαδικασία διαβούλευσης που προηγήθηκε με τους εμπλεκόμενους φορείς και αναφορά σε τυχόν σημαντικές εν-στάσεις τους. Σε περίπτωση που δεν έχει προηγηθεί δημόσιος διάλογος, να επεξηγηθούν οι λόγοι.

8. Αναφορά στο πότε η προτεινόμενη νομοθεσία θα πρέπει να τεθεί σε ισχύ και κατά πόσο υπάρχει χρονικός περιορισμός ως προς τη δημοσίευση της στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

Σημείωση: Συστήνεται όπως το κύριο μέρος μη ξεπερνά τις 4-5 παραγράφους.

Δ. ΕΠΙΛΟΓΟΣ – ΑΠΟΦΑΣΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Η τελευταία παράγραφος της Εισηγητικής Έκθεσης αναφέρεται στην Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και συστήνεται όπως διαμορφωθεί ως ακολούθως:

«Το αναφερόμενο νομοσχέδιο (κανονισμός), το οποίο εγκρίθηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο με αρ. Απόφασης.....και ημερομηνία....., μαζί με τη σχετική Αιτιολογική Έκθεση υπογραμμένη από τον Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, τη σχετική Εισηγητική Έκθεση καθώς και συμπληρωμένο Ερωτηματολόγιο το οποίο ετοιμάστηκε με βάση την εγκύκλιο του Υπουργού Οικονομικών μέσα στα πλαίσια της Βελτίωσης του Ρυθμιστικού Πλαισίου, επισυνάπτονται και κατατίθενται στη Βουλή των Αντιπροσώπων με σκοπό την ψήφιση (έγκριση) του υπό αναφορά νομοσχεδίου (κανονισμού) σε νόμο».

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Ημερομηνία

Δ. Στάδιο δημοσίευσης του νομοθετήματος

1. Σε περίπτωση ψήφισης του προτεινόμενου νομοθετήματος από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, ο Γενικός Διευθυντής της Βουλής των Αντιπροσώπων αποστέλλει ενημερωτική επιστολή, με το νομοθέτημα όπως έχει ψηφισθεί/εγκριθεί, προς το Γενικό Διευθυντή του αρμόδιου Υπουργείου, τον Υφυπουργό παρά τω Προέδρω και το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Αποστέλλεται επίσης αντίγραφο του νομοθετήματος στο Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

2. Στη συνέχεια, το Γραφείο του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω αποστέλλει επιστολή στα αρμόδια Υπουργεία, με την οποία ζητά να γίνει έλεγχος αν το τελικό κείμενο του ψηφισθέντος νομοθετήματος συνάδει με τις απόψεις της κυβερνητικής πλευράς. Εάν υπάρχει η σύμφωνη γνώμη του εμπλεκόμενου Υπουργείου, η οποία πρέπει να αποσταλεί γραπτώς, τότε το νομοθέτημα υπογράφεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Ακολούθως, το Γραφείο του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω στέλνει το νομοθέτημα στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για να το προσυπογράψει και ενημερώνει το Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας για τη δημοσίευση του νομοθετήματος στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας.

3. Στις περιπτώσεις που προκύπτει η ανάγκη για τυπικές τροποποιήσεις, οι οποίες δεν

αλλοιώνουν το νόημα ή την ουσία του νομοθετήματος όπως έχει ψηφιστεί, το αρμόδιο Υπουργείο ενημερώνει αναλόγως τη Βουλή των Αντιπροσώπων και το Γραφείο του Υφυπουργού παρά τω Προέδρω και στέλνεται το νέο τροποποιημένο κείμενο από τη Βουλή των Αντιπροσώπων προς το Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας, για δημοσίευση.

4. Στις περιπτώσεις που το αρμόδιο Υπουργείο έχει σοβαρές ενστάσεις επί της ουσίας του ψηφισθέντος νόμου τότε ενημερώνεται ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο οποίος εισηγείται στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας την αναπομπή/ή αναφορά του νομοθετήματος. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, εντός δεκαπέντε (15) ημερών από τη ψήφιση του, νόμου έχει το συνταγματικό δικαίωμα, με σχετική επιστολή του προς τον Πρόεδρο της Βουλής των Αντιπροσώπων, να αναπέμψει το νόμο για επανεξέταση του για οποιοδήποτε λόγο από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, ή να τον αναφέρει στο Ανώτατο Δικαστήριο.

5. Εάν μετά από την επανεξέταση, το νομοθέτημα οδηγηθεί σε επαναψήφιση του από τη Βουλή των Αντιπροσώπων με κείμενο που δεν συνάδει με το Σύνταγμα ή το Ενωσιακό Δικαίο (είτε μερικώς) τότε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας έχει το συνταγματικό δικαίωμα αναφοράς του νομοθετήματος στο Ανώτατο Δικαστήριο. Η απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου είναι τελεσίδικη και μπορεί να οδηγήσει, είτε στη δημοσίευση του νομοθετήματος όπως ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, είτε στη μη έκδοσή του.

6. Στις περιπτώσεις που ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν ασκήσει τα πιο πάνω συνταγματικά δικαιώματά του, τότε ο νόμος πρέπει να δημοσιευθεί, μέσα σε δεκαπέντε (15) μέρες από τη ψήφιση, του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, με τη διαδικασία που αναφέρεται στις παραγράφους πιο πάνω.

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ: ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΘΕΤΗΜΑΤΩΝ
ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

Από το αρχικό στάδιο ετοιμασίας νομοθετήματος το οποίο θα δημοσιευθεί στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας θα πρέπει να τηρούν τα ακόλουθα γραφιστικά πρότυπα και οδηγίες:

- 1) Κείμενα/Πίνακες
Να έχουν διαστάσεις 17cm πλάτος, 25cm ύψος
Αυτό επιτυγχάνεται με την εξής διαδικασία: επιλέγουμε τη ρύθμιση page set up και οριοθετούμε το Left και Right 2cm, και στο Top και Bottom 2,3 cm.
Ακολουθώντας επιλέγουμε το μέγεθος χαρτιού για εκτύπωση που είναι στην περίπτωση εκατοστών το A4 (21cmX29,7cm).
Αν ο ηλεκτρονικός υπολογιστής σας είναι ρυθμισμένος σε ίντσες, τότε βάζουμε στο Left και Right 0,7874 και στο Top και Bottom 0,9055. Για διαστάσεις σε ίντσες επιλέγουμε το μέγεθος χαρτιού που είναι 8,2697 ίντσες X 11,6931 ίντσες.
- 2) Τα ψηφία, πεζά ή κεφαλαία, να είναι όλα στο μέγεθος 9pts και η γραφή Arial.
- 3) Να μην υπάρχουν τίτλοι ή μέρος κειμένου με πιο έντονο χρώμα (bold).
- 4) Να μην υπάρχουν υπογραμμισμένοι τίτλοι ή κείμενο.
- 5) Τα διαστήματα μεταξύ παραγράφων και γραμμών να είναι 3 pts.
- 6) Το κείμενο να γίνεται justify.
- 7) Όπου πρέπει να υπάρχει υπογραφή Υπουργού ή Επάρχου, το όνομα να γράφεται με κεφαλαία γράμματα και ο ανάλογος τίτλος πεζά επειδή η αποστολή εγγράφων στο κυβερνητικό τυπογραφείο με ηλεκτρονικό μήνυμα δεν επιτρέπει την ύπαρξη υπογραφής.
- 8) Το μέγεθος της σελίδας να είναι A4 όχι Letter.
- 9) Για διευκρινήσεις μπορείτε να επικοινωνείτε αποκλειστικά με τα τηλέφωνα της Επίσημης Εφημερίδας 22405839, 22405838.
- 10) Τα κείμενα για δημοσίευση να αποστέλλονται στις ακόλουθες ηλεκτρονικές διευθύνσεις ndemetriou@gpo.mof.gov.cy και cdionysiou@gpo.mof.gov.cy.

Συντομογραφίες

ΔΕΕ:	Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Κ.Δ.Π.:	Κανονιστική Διοικητική Πράξη, δηλαδή, Κανονισμοί, Διατάγματα ή γνωστοποίηση και οποιαδήποτε άλλη πράξη γενικής εφαρμογής που εκδίδεται από φορέα της εκτελεστικής εξουσίας.
Νόμος 23 του 1962:	Ο περί Εκχωρήσεως της Ενασκήσεως των Εξουσιών των Απορρεουσών εκ τινός Νόμου, Νόμος του 1962.
Νόμος 99 του 1989:	Οι περί Καταθέσεως στη Βουλή των Αντιπροσώπων των Κανονισμών που εκδίδονται με Εξουσιοδότηση Νόμου Νόμοι του 1989 μέχρι 1992 (Νόμοι 99 του 1989, 237 του 1990 και 27(Ι) του 1992).
Νόμος 158(Ι) του 1999:	Ο περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμος του 1999.
Ο περί Ερμηνείας Νόμος:	Το Κεφάλαιο 1 ³⁵ και ο Νόμος 11 του 1989.
Οι περί Επίσημων Γλωσσών Νόμοι:	Νόμοι 67 του 1988, 146 του 1989, 154 του 1990, 153 του 1991, 63(Ι) του 1992, 34(Ι) του 1993, 18(Ι) του 1994, 59(Ι) του 1994, 75(Ι) του 1995, 75(Ι) του 1996 και 79(Ι) του 1997.
Συνθήκη ΕΚ:	Η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.
Συνθήκη ΕΚΑΕ:	Η Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας.
Συνθήκη ΕΕ:	Η Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
Συνθήκη ΣΛΕΕ	Η Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

³⁵ «Κεφάλαια» ονομάζονται οι νόμοι που ψηφίστηκαν κατά την βρετανική αποικιοκρατία και οι οποίοι συνεχίζουν να ισχύουν και μετά την εγκαθίδρυση της Δημοκρατίας.

ΠΗΓΕΣ

1. Άρθρο με τίτλο «Οι Νόμοι και πως πρέπει να συντάσσονται» του Αντώνη Μακρυδημήτρη καθηγητή Διοικητικής Επιστήμης στο Πανεπιστήμιο Αθηνών.
2. Διάλεξη με τίτλο «Νομοπαρασκευαστική εργασία», Δημήτρης Λυσάνδρου, Νομική Υπηρεσία, αναρτημένη στην ιστοσελίδα της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.
3. Σύγγραμμα: G.C. Thornton, Legislative Drafting (1996) Butterworths.
4. Σύγγραμμα: Thornton's Legislative Drafting: Fifth Edition by Professor Helen Xanthaki (Author), Garth Thornton (Foreword)
5. Συγγράμματα: M. Mousmouti, Operationalising Quality of Legislation through the Effectiveness Test (2012), *Legisprudence*:2, 191-205.
6. M. Mousmouti, Effectiveness as an Aspect of Quality of EU Legislation: Is it Feasible? (2014) 2:3, *The Theory and Practice of Legislation*, 309-327
7. M. Mousmouti, 'Effectiveness as an 'aid' to legislative drafting', *The Loophole* 2014 (2), accessible at: http://www.opc.gov.au/calc/docs/Loophole/Loophole_May14.pdf
8. Υλικό από το εργαστήριο Workshop on Legislative Drafting το οποίο συνδιοργανώθηκε από την Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και τη Μονάδα Διοικητικής Μεταρρύθμισης της Προεδρίας και στο οποίο δίδαξαν οι Dr Constantin Stefanou και Professor Helen Xanthaki.
9. Υλικό από το εργαστήριο νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας της Κυπριακής Ακαδημίας Δημόσιας το οποίο διδάσκεται από την κυρία Κλαίλια Τομπόλη- Θεοδούλου

Σύνταξη και επιμέλεια: Δένα Θεοδώρου Ανώτερη Δικηγόρος της Δημοκρατίας